

KODI Nr. 06/L-006**I DREJTËSISË PËR TË MITUR****Kuvendi i Republikës së Kosovës;**

Në bazë të nenit 65 (1) të Kushtetutës së Republikës së Kosovës,

Miraton:

KODI I DREJTËSISË PËR TË MITUR**PJESA E PARË
DISPOZITAT E PËRGJITHSHME****KAPITULLI I
PARIMET THEMELORE DHE PËRKUFIZIMET****Neni 1
Qëllimi i Kodit**

1. Qëllimi i këtij Kodi është që në procedurën penale, të miturit, si kryes i veprës penale, ti shqiptohet masa ose dënimi i cili siguron realizimin e interesit të tij më të mirë, ose që interesi i tillë i të miturit të realizohet pa zhvillimin e procedurës penale ndaj tij, përkatësisht me pezullimin e procedurës së filluar ndaj të miturit atëherë kur këtë e kërkojnë arsyet, si dhe kur mos ndjekja e tillë e të miturit ose pezullimi i tillë e procedurës ndaj tij mund kushtëzojë me plotësimin e detyrimeve të caktuara nga ana e të miturit. Për më tepër garantimin dhe respektimin e të të drejtave dhe lirive të tyre të parapara me Kushtetutën e Republikës së Kosovës, Konventen për të Drejtat e Fëmijës, dhe marrëveshjeve të tjera ndërkombëtare në sistemin e drejtësisë, duke u bazuar në:

- 1.1.respektimin e drejtave të njeriut dhe të lirive themelore;
- 1.2.ndalimin e diskriminimit në çfarëdo baze;
- 1.3.prezumimin e pafajsisë;
- 1.4.respektimin e drejtave të fëmijut që në mënyrë të lirë të shprehin mendimin e vet;
- 1.5.evitim të kufizimit të lirisë personale të miturve në masë më të madhe të mundshme;
- 1.6.nxitjen dhe dhënien e përparësisë zbatimit të masave edukuese kundrejt dënimit me burg;
- 1.7.promovimit dhe respektimit të qasjes miqësore si dhe të mënyrës së veprimit ndaj të miturve duke i dhënë përparësi edukimit dhe risocializimit;

1.8. dhënien e rëndësisë së veçantë aftësimit dhe specializimit nëpërmjet qasjes multidisiplinore dhe bashkëpunimit institucional.

2. Ky ligj është në pajtueshmëri me:

2.1.DIREKTIVA 2013/48/EU E PARLAMENTIT EVROPIAN DHE E KËSHILLIT e datës 22 tetor 2013 mbi të drejtën e qasjes në një avokat në procedurën penale dhe në procedurat e urdhër arrestit evropian, dhe mbi të drejtën për të pasur një person të informuar pas privimit nga liria dhe për të komunikuar me personat e tretë dhe me autoritetet konsullore, derisa jeni të privuar nga liria;

2.2.DIREKTIVA 2012/29/EU E PARLAMENTIT EVROPIAN DHE E KËSHILLIT e datës 25 tetor 2012, që përcakton standardet minimale për të drejtat, mbështetjen dhe mbrojtjen e viktimave të krimit, dhe që zëvendëson Vendimin Kuadër të Këshillit 2001/220/JHA;

2.3.DIREKTIVA 2011/92/EU E PARLAMENTIT EUROPIAN DHE E KËSHILLIT e datës 13 dhjetor 2011 për luftën ndaj abuzimit seksual dhe shfrytëzimit seksual të fëmijëve dhe pornografisë me fëmijë, dhe që zëvendëson Vendimin Kuadër të Këshillit 2004/68/JHA;

2.4. DIREKTIVA 2016/800 E KËSHILLIT DHE PARLAMENTIT EVROPIAN, e datës 11 maj 2016, në lidhje me masat mbrojtëse procedurale për fëmijët që janë nën dyshim apo të akuzuar në procedurë penale;

2.5. DIREKTIVA 2012/13 E KËSHILLIT DHE PARLAMENTIT EVROPIAN, e datës 22 maj 2012, në lidhje me të drejtën e informimit për procedurën penale.

Neni 2

Fushëveprimi i Kodit

Ky Kod rregullon veprimin ndaj të miturit si kryes i veprës penale, fëmijët e përfshirë dhe të miturit si pjesëmarrës në procedurë, organeve të cilat zbatojnë procedurën penale dhe ekzekutimin e masave dhe dënimeve ndaj kryesit të mitur të veprës penale, si dhe mbrojtjen e personave të mitur dhe fëmijëve të cilët janë viktimë dhe të dëmtuar nga vepra penale.

Neni 3

Përkufizimet

1. Shprehjet e përdorura në këtë Kod kanë këto kuptime:

1.1.**Fëmijë** - personi i cili nuk e ka mbushur moshën tetëmbëdhjetë (18) vjet;

1.2. **I mitur** – personi i cili i ka mbushur katërmëdhjetë (14) vjet por nuk i ka mbushur tetëmbëdhjetë (18) vjet;

1.3. **I mitur i ri** - personin i cili i ka mbushur katërmëdhjetë (14) vjet, por nuk i ka mbushur gjashtëmbëdhjetë (16) vjet;

1.4. **I mitur i rritur** – personi i cili i ka mbushur gjashtëmbëdhjetë (16) vjet, por nuk i ka mbushur tetëmbëdhjetë (18) vjet;

1.5. **Madhor i ri** – personi i cili i ka mbushur tetëmbëdhjetë (18) vjet, por nuk i ka mbushur njëzetën (21) vjet;

1.6. **Madhor** - personi i cili ka mbushur moshën tetëmbëdhjetë (18) vjet;

1.7. **Edukim i specializuar** - programi edukativ i përpiluar sipas nevojave speciale të kryerësit të veprës penale, i cili synon të ndihmojë zhvillimin e gjithmbarshëm adekuat të tij dhe të zvogëlojë mundësinë e recidivizmit;

1.8. **Burgim për të mitur** – dënimi me burgim i shqiptuar ndaj kryerësit të mitur ose ndaj madhorit, në pajtim me Pjesën e Dytë Kapitulli VII të këtij Kodi;

1.9. **Objekt për kujdes të posaçëm shëndetësor** – institucioni i cili siguron trajtim kryerësit të mitur me çrregullime mendore;

1.10. **Organ i kujdestarisë** – organi përgjegjës që vepron në kuadër të Qendrës për Punë Sociale i cili është përgjegjës për mbrojtjen e fëmijëve;

1.11. **Gjyqtari për të mitur** - gjyqtari i cili është ekspert në çështjet penale ku është përfshirë i mituri, fëmiu dhe madhor i ri, i cili është kompetent për ushtrimin e përgjegjësisë në këtë Kod. Gjyqtari për të mitur është i caktuar në fazën e procedurës përgaditore dhe si kryetar i trupit dhe i kolegjit në të gjitha fazat e procedurës penale;

1.12. **Prokuror i shtetit për të mitur** – prokuror i shtetit i cili është ekspert në çështjet penale ku është i përfshirë i mituri, fëmiu dhe madhori i ri, ndjekjen e kryerësve madhorë për veprat e kryera ndaj të miturve dhe i cili është kompetent për ushtrimin e përgjegjësisë të parapara në këtë Kod;

1.13. **Trupi gjykues për të mitur** - trupi i përbërë prej tre (3) gjyqtarëve prej të cilëve kryetari është gjyqtar për të mitur i cili gjykon gjatë shqyrtimit gjyqësor;

1.14. **Kolegji për të mitur** - kolegji i përbërë prej tre (3) gjyqtarëve prej të cilëve kryetari është gjyqtar për të mitur i cili merr vendime në seancë jashtë shqyrtimit gjyqësor;

1.15. **Shërbim sprovues** - institucioni i cili e bënë ekzekutimin e masave dhe të dënimeve alternative si dhe punë të tjera të përcaktuara me ligj;

1.16. **Ndërmjetësuesi** – personi i tretë neutral i cili ndihmon viktimën dhe kryesin e veprës penale që nëpërmjet komunikimit t'i ndihmojë palët të arrijnë zgjidhje të përshtatshme lidhur me mosmarrëveshjen;

1.17. **Fëmijë viktimë apo dëshmitar** – personi nën moshën tetëmbëdhjetë (18) vjet i cili është viktimë apo dëshmitar i veprës penale;

1.18 **Fëmijë nën moshën e përgjegjësisë penale** – fëmiu i cili në kohën e kryerjes së veprës penale nuk i ka mbushur katërmëdhjetë (14) vjet;

1.19. **Mbrojtësi i viktimave** - përfaqësuesi i autorizuar për mbrojtjen e interesave të fëmijëve viktimë;

1.20. **Mbrojtësi i të miturit** - mbrojtësi i licencuar nga Oda e Avokatëve të Kosovës;

1.21. **Privimi nga liria** – çdo formë e paraburgimit apo burgimit apo vënie e personit në ambient të arrestit apo ndalimit policor, e të cilin ky person nuk mund ta lëshojë sipas vullnetit të vet, sipas vendimit të ndonjë autoriteti gjyqësor, administrativ apo autoritet tjetër publik;

1.22. **Riviktimizimi** - situatë, në të cilën një person vuan më shumë sesa një incident penal për një periudhë të caktuar kohe.

2. Aty ku ka paqartësi rreth moshës së kryerësit të pretenduar, përkitazi nëse ai/ajo është nën apo mbi moshën minimale të përgjegjësisë penale, ai ose ajo do të konsiderohen si nën atë moshë. Aty ku paqartësia vazhdon përkitazi me atë nëse kryerësi i pretenduar është fëmijë apo i rritur, ai apo ajo do të konsiderohet fëmijë.

3. Shprehjet të cilat përdoren në këtë kod për personat fizik në gjininë mashkullore nënkuptojnë shprehje të njëjta në gjininë femërore.

Neni 4 **Parimet themelore**

1. Interesi më i mirë duhet të jetë konsiderata mbizotëruese gjatë gjithë procedurës dhe veprimeve që ndërmirren ndaj fëmijut dhe të miturit.

2. Sistemi i drejtësisë për të mitur synon mirëqenien e të miturit dhe siguron që çdo reagim ndaj kryerësve të mitur të jetë gjithmonë në proporcion me rrethanat e kryerësit dhe veprës penale.

3. Kryerësve të mitur u shqiptohen masat e diversitetit dhe masat edukative, sipas nevojës, duke i dhënë përparësi masave dhe sanksioneve alternative në relacion me sanksionet penale.

4. Privimi nga liria shqiptohet vetëm si mjet i fundit dhe do të kufizohet në afatin më të shkurtër të mundshëm. Gjatë kohës së privimit nga liria, i shqiptuar si dënim, kryesit të mitur i ofrohet edukim, ndihmë psikologjike, sipas nevojës, edhe ndihmë mjekësore, për ta lehtësuar rehabilitimin e tij.

5. Fëmijës që merr pjesë në procedurë penale i ofrohet mundësia që të shprehet lirisht.

6. Çdo i mitur i privuar lirie trajtohet me humanizëm për hir të dinjitetit të personalitetit të tij njerëzor, dhe me atë rast merren parasysh nevojat personale të moshës së tij. Në veçanti, çdo i mitur i privuar lirie ndahet nga madhorët, përpos nëse konsiderohet se është në interes të miturit të mos ndahet, dhe gëzojnë të drejtën e mbajtjes së kontakteve me familjen e tij përmes korrespondencave dhe vizitave, përveç rrethanave të jashtëzakonshme të përcaktuara me ligj.

7. Çdo i mitur i privuar lirie ka të drejtë në ndihmë të menjëhershme ligjore dhe ndihmë tjetër adekuate, si dhe të drejtën për të kundërshtuar ligjshmërinë e privimit të tij nga liria pranë një gjykate të pavarur dhe të paanshme, si dhe në procedurë të menjëhershme.

8. Për t'iu shmangur lëndimit për shkak të publicitetit të tepruar ose etiketimeve, e drejta e

fëmijës për privatësi respektohet në të gjitha fazat. Në parim, nuk publikohet asnjë informacion që shpie në identifikimin e kryerësit të mitur apo riviktimizimin e viktimës.

9. Procedura ndaj të miturit dhe procedra në të cilën i mituri është i dëmtuar me vepër penale është urgjente. Organet të cilat marrin pjesë në procedurë ndaj të miturit si dhe organet tjera dhe institucionet nga të cilat kërkohen njoftime, raporte ose mendime, janë të detyruar të veprojnë në mënyrë urgjente.

10. Mosveprimi sipas procedurës së përcaktuar në paragrafin 9 të këtij neni, si dhe mosrespektimi i afateve të parapara me këtë kod, mund të konsiderohet shkelje disiplinore, në pajtim me dispozitat përkatëse të legjislacionit në fuqi.

11. Procedura ndaj fëmijëve dhe të miturve duhet të zhvillohet dhe zbatohet në pajtim me konceptin e qasjes miqësore.

Neni 5

Fusha e zbatimit

1. Dispozitat e këtij Kodi zbatohen ndaj secilit person për të cilin zhvillohet procedurë për vepër penale të kryer si i mitur, pavarësisht nga mosha e tij në kohën e fillimit të procedurës si dhe në procedurën ku të përfshirë janë fëmijët viktimë apo dëshmitar të parapara me këtë Kod.

2. Dispozitat e këtij Kodi mund të zbatohen edhe ndaj çdo personi për të cilin zhvillohet procedurë për vepër penale të kryer si madhor i ri në rastet e parapara me këtë Kod.

3. Kur madhori akuzohet për vepër penale të kryer si i mitur, nenet 42 dhe 45 të këtij Kodi nuk zbatohen.

4. Dispozitat e caktuara të këtij Kodi zbatohen ndaj personit madhor për veprat penale të kryera ndaj fëmijëve.

Neni 6

Zbatimi subsidiar i ligjeve tjera

Ndaj kryesit të mitur të veprës penale dhe fëmijëve viktimë apo dëshmitarë, në procedurën penale, në çështjet të cilat nuk janë rregulluar ndryshe me këtë Kod, përshtatshmërisht zbatohen dispozitat e Kodit Penal të Republikës së Kosovës, Kodit të Procedurës Penale dhe të Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve Penale, si dhe dispozitat tjera penalo juridike.

Neni 7

Përcaktimi i masave mbrojtëse

1. Në çdo kohë gjyqtari për të mitur apo trupi gjykues për të mitur cakton masa adekuate për të mbrojtur të drejtat dhe mirëqenien e të miturit, duke përfshirë edhe vendosjen e të miturit në strehimore ose në institucion edukativ apo të ngjashëm, vendosjen e të miturit nën mbikëqyrjen e organit të kujdestarisë ose transferimin e të miturit në familje tjetër, nëse është e nevojshme që i mituri të ndahet nga mjedisi në të cilin ai ka jetuar ose për t'i ofruar ndihmë, mbrojtje apo strehim. Gjyqtari për të mitur apo trupi gjykues për të mitur e njofton organin e kujdestarisë për cilëndo masë të caktuar.

2. Dispozitat e paragrafit 1 të këtij neni zbatohet përshtatshëmrisht edhe për fëmijët viktime apo dëshmitar.

3. Organi i kujdestarisë apo përfaqësuesi i autorizuar i fëmijës nga gjyqtari për të mitur apo trupi gjykues për të mitur, mund të kërkojë shqiptimin e masës adekuate për mbrojtjen e të drejtave dhe mirëqenies së fëmijës.

4. Shpenzimet për zbatimin e masave mbrojtëse të parapara në paragrafin 1 të këtij neni për të miturin paguhet nga mjetet buxhetore.

PJESA E DYTË VEPRIMI ME TË MITURIN DHE FËMIUN

KAPITULLI I MASAT E NDIHMËS DHE TË MBROJTJES PËR FËMIUN SI KRYES I VEPRËS PENALE NËN MOSHËN E PËRGJEGJËSISË PENALE

Neni 8

Procedura e mbrojtjes së fëmijës nën moshën e përgjegjësisë penale

1. Për fëmijën nën moshën katërbëdhjetë (14) vjet nuk fillon procedura gjyqësore. Nëse fëmija është nën moshën katërbëdhjetë (14) vjet në kohën e kryerjes së veprës penale, çdo procedurë gjyqësore që ka filluar pushohet menjëherë dhe organi i kujdestarisë njoftohet për rastin nga policia pas konsultimit me prokurorin e shtetit për të mitur.

2. Sipas paragrafit 1 të këtij neni, Organi i kujdestarisë në bashkëpunim dhe koordinim me institucionet tjera ndërmerr veprimet e caktuara në pajtim me legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e fëmijëve në trajtimin e kryerësve të veprave penale nën moshën katërbëdhjetë (14) vjeç.

3. Në afat jo më të gjatë se shtatë (7) ditë, e në raste urgjente jo më vonë se njëzet e katër (24) orë nga pranimi i informimit ose vënies në dijeni rreth kryerjes së ndonjë veprë penale të rëndë ose veprave të përsëritura, policia e informon dhe kërkon nga organi i kujdestarisë ndërmarrjen e masave urgjente adekuate për trajtimin dhe mbrojtjen e fëmijut kryes të veprës penale. Kjo masë urgjente e ndihmës përfundon në momentin kur organi i kujdestarisë përpilon programin e rregullt për mbrojtje dhe trajtim.

4. Sipas paragrafit 2 dhe 3 të këtij neni, me akt juridik të nxjerrë nga Qeveria e Republikës të Kosovës rregullohet mënyra e mbrojtjes së fëmijëve kryes të veprave penale nën moshën e përgjegjësisë penale, programi i mbrojtjes, mbrojtja e fëmijës nën moshën e përgjegjësisë penale në situata urgjente, ndërmjetësimi ndërmjet bashkëmoshatarëve, ndihma juridike dhe trajtimi i kësaj kategorie të fëmijëve, gjithnjë duke u bazuar në interesin më të mirë të fëmijëve.

KAPITULLI II NDËRMJETËSIMI

Neni 9

Procedura për ndërmjetësim

1. Prokurori i shtetit për të mitur, mund të propozoj ndërmjetësimin nëse vlerëson se do të jetë më e përshtatshme duke pasur parasysh natyrën e veprës penale, rrethanat në të cilat është kryer vepra penale, historia e të miturit, mundësia e kthimit të raporteve normale në mes të miturit dhe palës së dëmtuar, mundësia e zvogëlimit të dëmit të palës së dëmtuar, mundësia e rehabilitimit të të miturit dhe re-integrimi i tij në shoqëri.
2. Palëve në procedurë mund tu propozohet ndërmjetësimi në rast se ato kanë shprehur pëlqimin për ndërmjetësim.
3. Para se palët të udhëzohen në procedurën e ndërmjetësimi, prokurori i shtetit për të mitur duhet që t'i njoftojë palët për parimet dhe rregullat e ndërmjetësimi, si dhe për procesin dhe efektet ligjore të çdo marrëveshjeje që arrihet përmes ndërmjetësimi, në pajtim me Ligjin për Ndërmjetësim dhe përshtatshmërisht me Kodin e Procedurës Penale.
4. Kur kryerësi i mitur dhe pala e dëmtuar shprehin pëlqimin e tyre për ndërmjetësim, ky pëlqim duhet të shënohet në procesverbal.
5. I mituri dhe pala e dëmtuar me marrëveshje caktojnë ndërmjetësin, në rast se nuk mund të mirren vesh. Ndërmjetësin me aktvendim e cakton prokurori i shtetit për të mitur, nga lista e ndërmjetësuesve në pajtim me Ligjin për Ndërmjetësimin, si dhe dispozitat e këtij Kodi.
6. Pas pranimit të aktvendimit që cakton ndërmjetësuesin, ndërmjetësuesi duhet që të vë kontakt me kryerësin e mitur dhe me palën e dëmtuar pastaj të fillojë procedurën e ndërmjetësimi.
7. Procedura e ndërmjetësimi nuk mund të zgjasë më tepër se tridhjetë (30) ditë nga dita e nxjerrjes së aktvendimit. Për rezultatin e ndërmjetësimi njoftohet zyrtarisht Prokurori i shtetit për të mitur.
8. Nëse procedura e ndërmjetësimi nuk ka sukses, atëherë procedura duhet të vazhdojë nga aty ku është pezulluar.
9. Procedura e ndërmjetësimi për të mitur është pa pagesë për palët. Shpenzimet e procedurës së ndërmjetësimi, duke përfshirë pagesën për ndërmjetësuesin, ndërsa në rastet kur ndërmjetësuesi caktohet nga prokurori i shtetit për të mitur, shpenzimet e procedurës paguhen nga buxheti i Këshillit Prokurorial të Kosovës.
10. Pagesa e shpenzimeve për procedurën e ndërmjetësimi dhe ndërmjetësuesit bëhet sipas ligjit për ndërmjetësimin dhe akteve nënligjore të nxjerra për zbatimin e tij.

Neni 10

Përfundimi i procedurës së Ndërmjetësimi

1. Procedura e ndërmjetësimi përfundohet atëherë kur:

- 1.1. është kryer me sukses ndërmjetësimi;
 - 1.2. ka kaluar afati prej tridhjetë (30) ditësh;
 - 1.3. ndërmjetësuesi konsideron se vazhdimi i procedurës së ndërmjetësimi nuk është i mundur ose është i paarsyeshëm;
 - 1.4. i mituri ose pala e dëmtuar deklarojnë se dëshirojnë ta ndërpresin procedurën.
2. Kur ndërmjetësimi nuk ka sukses, prokurori i shtetit për të mitur i cili ka propozuar ndërmjetësimin, rifillon procedurën e pezulluar nga momenti i pezullimit të tyre.
 3. Kur ndërmjetësimi ka sukses me aktvendim hudhet kallëzimi penal dhe prokurori i shtetit për të mitur duhet t'i njoftojë palët lidhur me vendimin e tyre.
 4. Po që se palët arrijnë marrëveshjen mbi kompensimin e dëmit, atëherë ajo i dorëzohet prokurorit të shtetit për të mitur, dhe nëse ai e miraton, marrëveshja përbën titull ekzekutiv dhe ekzekutohet në pajtim me ligjin në fuqi.

Neni 11

Ndërmjetësuesi për të mitur

1. Ndërmjetësuesi për të mitur është person fizik i cili u ndihmon palëve që të arrijnë marrëveshje, pa të drejtë që të imponoj zgjidhje të kontestit, në pajtim me parimet e vullnetit, paanshmërisë, barazisë së palëve, transparencës, efikasitetit dhe drejtësisë.
2. Ndërmjetësues për të mitur mund të jetë avokati, juristi, punëtori social, pedagogu, psikologu ose personi me profesion tjetër i cili i plotëson kushtet si në vijim:
 - 2.1. të ketë diplomë universitare;
 - 2.2. të ketë së paku pesë (5) vite përvojë punë me të mitur;
 - 2.3. të mos i jetë shqiptuar ndalimi i ushtrimit të profesionit, veprimtarisë ose detyrës, apo dënim tjetër për vepër penale e cila e bënë të papërshtatshëm për të ushtruar profesionin;
 - 2.4. të ketë certifikatë të lëshuar organi kompetent për ndërmjetësim për trajnimin e kryer për ndërmjetësues për të mitur; dhe
 - 2.5. të jetë i regjistruar në regjistrin përkatës të ndërmjetësuesve.
3. Dispozitat për përjashtimin e gjyqtarit të përcaktuar në Kodin e Procedurës Penale zbatohen përshtatshëm edhe për përjashtimin e ndërmjetësuesit. Kundër këtij aktvendimi nuk lejohet ankesa.
4. Përjashtimi i ndërmjetësuesit mund të kërkohet nga i mituri, prindi, prindi adoptues, kujdestari,

avokati mbrojtës dhe pala e dëmtuar.

5. Kërkesa për përjashtim duhet të vendoset nga organi i cili e ka caktuar ndërmjetësuesin.

6. Kundër Aktvendimit mbi refuzimin e kërkesës për përjashtimin e ndërmjetësuesit nuk lejohet ankesa.

7. Në procedurën për ndërmjetësim e cila mbahet sipas dispozitave të këtij kodi, në mënyrë të përshtatshme do të zbatohen dispozitat e ligjit për ndërmjetësim.

KAPITULLI III LLOJET E MASAVE DHE DËNIMEVE

Neni 12

Masat dhe dënimet e zbatueshme ndaj të miturve

1. Masat që mund të shqiptohen ndaj të miturve janë: masat e diversitetit dhe masat edukative.

2. Dënimet që mund të shqiptohen ndaj të miturve janë: gjoba, urdhri për punë në dobi të përgjithshme dhe burgimi për të mitur.

3. Dënimi nuk mund t'i shqiptohet të miturit i cili ka qenë nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet në kohën e kryerjes së veprës penale.

4. Kohëzgjatja e çfarëdo mase apo dënimi të shqiptuar duhet të përcaktohet me vendim të gjykatës në pajtim me këtë Kod.

5. Kur gjykata cakton dënimin me burgim për të mitur deri në dy (2) vjet ose masën e dërgimit në institucion edukativo-korrektues deri në dy (2) vjet, mund të shqiptojë dënimin me kusht në pajtim me Kodin Penal të Republikës së Kosovës.

6. Përveç masës apo dënimit, të miturit mund t'i shqiptohet masa apo dënimi nga Pjesa e Dytë, Kapitulli VIII i këtij Kodi.

Neni 13

Zgjedhja e masave dhe e dënimeve të zbatueshme

1. Kur ndaj të miturit shqiptohet ndonjë masë apo dënim, gjykata në radhë të parë merr parasysh interesin më të mirë të të miturit. Gjkata gjithashtu merr parasysh edhe këto rrethana: llojin dhe peshën e veprës penale, moshën e të miturit, nivelin e zhvillimit psikologjik, karakterin e tij dhe prirjet, motivet që e nxitën atë të kryejë veprën penale, edukimin e tij në atë fazë, mjedisin dhe rrethanat e jetës së tij, nëse është shqiptuar masë apo dënim më herët dhe rrethanat tjera që mund të ndikojnë në shqiptimin e masës apo dënimit.

2. Shërbimi sprovues përgatit anketë të plotë sociale për të miturin me kërkesë të prokurorit i shtetit për të mitur, gjykata ashtu siç është paraparë në këtë Kod. Anketa sociale përfshin të dhëna mbi moshën e të miturit dhe zhvillimin psikologjik, biografinë e familjes, biografinë dhe rrethanat nën të cilat jeton i mituri, nivelin shkollor, përvojën edukative dhe çfarëdo të dhëne

tjetër relevante.

3. Para zgjedhjes së masës apo dënimit, gjykata kërkon nga Shërbimi Sprovues raportin para ndëshkues dhe mendimin lidhur me zgjedhjen e masës apo dënimit.

Neni 14

Shqiptimi i masave ndaj madhorit të ri për vepër penale të kryer si i mitur i ri

1. Procedura gjyqësore nuk mund të zbatohet ndaj madhorit i cili ka mbushur moshën njëzetënjë (21) vjet për vepër penale të kryer si i mitur nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet.

2. Procedura gjyqësore mund të zbatohet ndaj madhorit të ri për vepër penale të kryer si i mitur nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet vetëm nëse vepra penale është e dënueshme me më shumë se pesë (5) vite burgim.

3. Në procedurën e paraparë në paragrafin 2 të këtij neni, gjykata mund të shqiptojë vetëm masën edukative adekuate institucionale. Kriteret e përgjithshme të përcaktuara në nenin 13 të këtij Kodi do të merren parasysh së bashku me kohën që ka kaluar nga kryerja e veprës penale.

Neni 15

Shqiptimi i masave dhe i dënimeve ndaj madhorit për vepra penale të kryera si i mitur i rritur

1. Në procedurën gjyqësore të zbatuar ndaj madhorit për vepër penale të kryer si i mitur i rritur, gjykata mund të shqiptojë ndonjë masë ose dënim në pajtim me nenin 12 të këtij Kodi. Kriteret e përgjithshme të përcaktuara në nenin 13 të këtij Kodi merren parasysh bashkë me kohën që ka kaluar nga kryerja e veprës penale.

2. Përgjithësisht nga paragrafi 1 i këtij neni, gjykata, në vend të burgimit për të mitur mund të shqiptojë burgim ose dënim me kusht.

3. Përgjithësisht nga paragrafi 1 i këtij neni, në vend të burgimit për të mitur, gjykata shqipton burgim ose dënim me kusht ndaj madhorit i cili ka mbushur moshën njëzetë (20) vjet në kohën e procedurës gjyqësore, nën kushtet e parapara në këtë Kod.

Neni 16

Shqiptimi i masave ose i dënimeve ndaj madhorit të ri për vepër penale të kryer si madhor i ri

1. Në procedurën gjyqësore të zbatuar ndaj madhorit të ri për vepër penale të kryer si madhor i ri, gjykata mund të shqiptojë masë ose dënim në pajtim me nenin 12 të këtij Kodi, nëse çmon se qëllimi që do të arrihej me shqiptimin e burgimit gjithashtu do të arrihej edhe me shqiptimin e masës ose dënimit, duke marrë parasysh rrethanat nën të cilat është kryer vepra penale, mendimin e ekspertit lidhur me zhvillimin psikologjik të madhorit të ri dhe interesin e tij më të mirë.

2. Masa ose dënimi i shqiptuar mund të zgjasë derisa personi të arrij moshën njëzetë (20) vjet.

Neni 17**Efekti i dënimit në masën edukative**

1. Kur gjykata shqipton dënim me burgim për të mitur ndaj të miturit i cili ka arritur moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet gjatë ekzekutimit të masës edukative, masa edukative pushon kur i mituri fillon mbajtjen e dënimit.
2. Kur gjykata shqipton dënim me burgim për të mitur ose së paku një (1) vit burgim ndaj madhorit gjatë ekzekutimit të masës edukative, masa edukative pushon kur kryerësi fillon mbajtjen e dënimit.
3. Kur gjykata shqipton dënimin me burgim për të mitur ose burgimin me kohëzgjatje më pak se një (1) vit ndaj madhorit gjatë ekzekutimit të masës edukative, gjykata në aktgjykimin e vet vendos për revokimin e masës edukative pas mbajtjes së dënimit me burgim për të mitur apo burgimit.

Neni 18**Evidenca e masave dhe e dënimeve**

1. Organi i cili shqipton masat dhe dënimet - mban evidencë të masave dhe dënimeve të shqiptuara ndaj të miturit. Shërbimi Sprovues duhet të ketë kopje të këtyre shënimeve.
2. Evidenca për shqiptimin e masave diversitetit dhe masave edukative jo-institucionale - nuk kanë karakter të evidencës penale në kuptim të Kodit Penal.
3. Të dhënat mbi masat dhe dënimet e shqiptuara ndaj të miturit janë konfidenciale. Vetëm gjyqtari kompetent dhe prokurori i shtetit për të mitur mund të marrin informatat e tilla kur kjo është e nevojshme për zbatimin e procedurës ndaj individit të njëjtë derisa ai është ende i mitur. Me kërkesën të miturit ose përfaqësuesit të tij ligjor të miturit i lëshohet dëshmia nga gjykata.
4. Shënimet nga paragrafi 1 i këtij neni do të fshihen kur personi të ketë arritur moshën njëzetënjë (21) vjet.
5. Kur ekzekutohet masa ose dënimi i shqiptuar ndaj madhorit për vepër penale të kryer si i mitur, shënimet mbi masën ose dënimin do të fshihen menjëherë pas përfundimit të masës ose dënimit.
6. Me aktin nënligjor të cilin e nxjerrë Këshilli Gjyqësor i Kosovës, përcaktohet përmbajtja dhe mënyra e mbajtjes së evidencës nga paragrafi 1 i këtij neni

KAPITULLI IV**MASAT E DIVERSITETIT****Neni 19****Qëllimi i masave të diversitetit**

Qëllimi i masave të diversitetit është që të parandalojë, kur është e mundur, fillimin e procedurës

gjyësore ndaj kryerësit të mitur, të ndihmojë rehabilitimin pozitiv dhe riintegrimin e të miturit në bashkësinë e tij me qëllim të parandalimit të sjelljes recidiviste.

Neni 20

Llojet e masave të diversitetit

1. Masat e diversitetit që mund të shqiptohen ndaj kryerësit të mitur janë:

1.1. pajtimi në mes të kryerësit të mitur dhe palës së dëmtuar, duke përfshirë edhe kërkim faljen nga i mituri ndaj palës së dëmtuar;

1.2. pajtimi ndërmjet të miturit dhe familjes së tij;

1.3. kompensimi i dëmit palës së dëmtuar në bazë të marrëveshjes së ndërsjelltë ndërmjet të dëmtuarit, të miturit dhe përfaqësuesit të tij ligjor, në përputhje me situatën financiare të të miturit;

1.4. vijimi i rregullt në shkollë;

1.5. pranimi i punësimit apo aftësimit në një profesion adekuat me aftësitë dhe shkathtësitë e tij;

1.6. kryerja e punës pa pagesë në dobi të përgjithshme në pajtim me aftësinë e kryerësit të mitur për kryerjen e punës së tillë. Kjo masë mund të shqiptohet me pëlqimin e të miturit në kohëzgjatje prej dhjetë (10) deri në gjashtëdhjetë (60) orë;

1.7. edukimi në rregullat e trafikut;

1.8. këshillimi psikologjik;

1.9. angazhimi në aktivitete bëmiresie;

1.10. pagesa e një shume të caktuar të të hollave të destinuara për qëllime bëmiresie apo në programin për kompensim të viktimave në përputhje me situatën financiare të të miturit;

1.11 angazhimi në aktivitete sportive dhe rekreative, dhe

1.12 këshillimi ndërmjet familjeve të të miturve;

1.13. të përmbahet nga çfarëdo kontakti me individë të caktuar që mund të kenë ndikim negativ tek i mituri;

1.14. të mos vizitojë vende ose mjedise të caktuara që mund të kenë ndikim negativ tek i mituri, dhe

1.15. të përmbahet nga përdorimi i drogës dhe i alkoolit;

1.16. vërejtja policore.

Neni 21**Kushtet për shqiptimin e masave të diversitetit**

1. Masat e diversitetit mund të shqiptohen nga prokurori, ndaj të miturit i cili ka kryer vepër penale për të cilën është paraparë dënim me gjobë apo me burgim deri në tri (3) vite ose për vepër penale të kryer nga pakujdesia për të cilën është paraparë dënimi deri në pesë (5) vite burgim, me përjashtim të atyre të cilat sjellin si pasojë vdekjen.
2. Masa e vërejtjes policore nga paragrafi 1, nënparagrafi 1.16 i nenit 20 të këtij Kodi mund të caktohet ndaj të miturit si kryes i veprës penale për herë të parë për vepra penale për të cilat është paraparë dënimi me gjobë ose dënimi me burg deri në tri (3) vite.
3. Vërejtjen policore si masë të diversitetit e cakton zyrtari policor me lejen e prokurorit të shtetit për të mitur. Policia mban evidencën e vërejtjeve policore të shqiptuara, që nuk kanë karakter të evidencës sikur tek të miturit e dënuar, dhe nuk mund të përdoret në çfarëdo mënyre që do ta dëmtonte të miturin.
4. Kushtet për shqiptimin e masës së diversitetit janë:
 - 4.1. pranimi i përgjegjësisë për veprën penale nga i mituri;
 - 4.2. shprehja e gatishmërisë nga i mituri që të pajtohet me palën e dëmtuar dhe
 - 4.3. pëlqimi i të miturit ose i prindit, prindit adoptues ose kujdestarit në emër të të miturit për të zbatuar masën e shqiptuar të diversitetit.
5. Shërbimi Sprovues e informon menjëherë organin kompetent i cili e shqipton masën e diversitetit për moskryerjen e detyrimeve të masës së diversitetit nga i mituri i cili mund të vendosë për rifillimin e ndjekjes së rastit.

**KAPITULLI V
MASAT EDUKATIVE****Neni 22****Qëllimi i masave edukative**

Qëllimi i masës edukative është që të kontribuojë në rehabilitimin dhe risocializimin si dhe zhvillimin adekuat të kryerësit të mitur, duke ofruar mbrojtje, ndihmë dhe mbikëqyrje, duke siguruar edukim dhe aftësim profesional, duke zhvilluar përgjegjësinë e tij personale dhe kështu duke ndaluar sjelljen recidiviste.

Neni 23**Llojet dhe kohëzgjatja e masave edukative**

1. Llojet e masave edukative që mund të shqiptohen ndaj kryerësit të mitur janë:
 - 1.1, qortimi gjyqësor;

1.2, masat e mbikëqyrjes së shtuar, dhe

1.3, masat institucionale.

2. Qortimi gjyqësor shqiptohet ndaj të miturit, interesat e të cilit më së miri përfillen me një masë afatshkurtër, veçanërisht nëse vepra penale është kryer nga pamaturia apo pakujdesia.

3. Masat e mbikëqyrjes së shtuar janë mbikëqyrja e shtuar nga ana e prindit, nga prindi adoptues ose kujdestarit të të miturit, mbikëqyrja e shtuar nga familja tjetër dhe mbikëqyrja e shtuar nga organi i kujdestarisë. Këto masa shqiptohen ndaj të miturit interesat e të cilit nuk kërkojnë izolimin nga mjedisi i tij i mëparshëm dhe mbahen me masë afatgjate që të miturit i ofron mundësinë e edukimit, rehabilitimit apo trajtimit. Kohëzgjatja e kësaj mase nuk mund të jetë më e shkurtër se tre (3) muaj apo më e gjatë se dy (2) vjet.

4. Masat institucionale edukative janë, dërgimi i të miturit në institucion edukues korrektues dhe dërgimi i të mitur në institucionin e kujdesit të posaçëm. Këto masa shqiptohen ndaj të miturit interesat e të cilit më së miri përfillen me veçimin e tij nga mjedisi i mëparshëm dhe me masë afatgjate, që të miturit i ofron mundësinë e edukimit, rehabilitimit apo trajtimit.

5. Kohëzgjatja e masës edukative nuk mund të kalojë afatin maksimal të burgimit të paraparë për veprën penale.

Neni 24

Qortimi gjyqësor

1. Gjyqtari kompetent e shqipton masën e qortimit gjyqësor kur masa e tillë konsiderohet e mjaftueshme dhe në interes të të miturit për të ndikuar pozitivisht në sjelljen e tij.

2. I mituri, të cilit i shqiptohet qortimi gjyqësor informohet se ai ka kryer vepër të dëmshme dhe të rrezikshme e cila përbën vepër penale dhe i bëhet me dije se nëse përsëri kryen vepër të tillë, gjykata do t'i shqiptojë një masë apo dënim më të rëndë.

Neni 25

Mbikëqyrja e shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues ose kujdestarit

1. Gjykata, shqipton masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues ose kujdestarit pas dëgjimit të prindit, prindit adoptues ose kujdestarit, kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari është i aftë për mbikëqyrjen e të miturit, por që është treguar i pakujdesshëm ndaj mbikëqyrjes së tillë dhe kur masa e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.

2. Kur shqiptohet kjo masë, gjykata mund t'i jep prindit, prindit adoptues apo kujdestarit udhëzimet e nevojshme dhe ta urdhërojë atë në përmbushjen e detyrave të caktuara që janë pjesë e masës së shqiptuar me qëllim të përkujdesjes së të miturit dhe ndikimit pozitiv ndaj tij.

3. Kur shqiptohet kjo masë, gjykata urdhëron shërbimin sprovues të verifikojë ekzekutimin e masës dhe t'i ofrojë ndihmën e nevojshme prindit, prindit adoptues ose kujdestarit.

Neni 26**Mbikëqyrja e shtuar nga familja tjetër**

1. Gjykata shqipton masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e familjes tjetër pas dëgjimit të prindit, prindit adoptues ose kujdestarit kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari është i paaftë për kryerjen e mbikëqyrjes së shtuar ndaj të miturit dhe kur masa e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.
2. Ekzekutimi i kësaj mase përfundon kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari i të miturit është në gjendje të ushtrojë mbikëqyrjen e shtuar ndaj tij apo kur sipas rezultateve të rehabilitimit nevoja për mbikëqyrje të shtuar pushon.
3. Kur shqiptohet kjo masë, gjykata gjithashtu e urdhëron shërbimin sprovues të verifikojë ekzekutimin e masës dhe familjes që kryen mbikëqyrjen t'i ofrojë ndihmën e nevojshme.

Neni 27**Mbikëqyrja e shtuar nga organi i kujdestarisë**

1. Gjykata shqipton masën e mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë pas dëgjimit të prindit, prindit adoptues apo kujdestarit kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari nuk është në gjendje të ushtrojë mbikëqyrjen e shtuar ndaj të miturit dhe kur një masë e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.
2. Gjatë ekzekutimit të kësaj mase, i mituri mbetet me prindin, prindin adoptues apo kujdestarin.
3. Me rastin e shqiptimit të kësaj mase, gjykata gjithashtu i cakton detyra organit të kujdestarisë, duke përfshirë:
 - 3.1. mbikëqyrjen e edukimit të të miturit;
 - 3.2. lehtësimin e qasjes në aftësimin profesional dhe punësimin;
 - 3.3. sigurimin e largimit të të miturit nga çfarëdo ndikimi negativ;
 - 3.4. lehtësimin e qasjes në kujdes të nevojshëm mjekësor;
 - 3.5. ofrimin e zgjidhjeve të mundshme për ndonjë problem që mund të shfaqet në jetën e të miturit, dhe
 - 3.6. detyra të tjera që gjyqtari për të mitur i çmon se do të ishin në interesin më të mirë të të miturit.
4. Organi i kujdestarisë është i detyruar ti raportoj gjykatës, e cila e ka shqiptuar masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e organit të kujdestarisë përkritazi me ekzekutimin e vendimit gjyqësor së paku çdo tre (3) muaj.

Neni 28**Detyrimet e veçanta lidhur me masat e mbikëqyrjes së shtuar**

1. Kur e shqipton njërën nga masat sipas neneve 25, 26 dhe 27 të këtij Kodi, gjykata mund të shqiptojë po ashtu një ose më shumë detyrime të veçanta, nëse gjykata konstaton se është e domosdoshme për ekzekutimin e suksesshëm të masës, me kusht që detyrimet e veçanta të mos e tejkalojnë afatin e masës.

2. Gjkata ndaj të miturit mund të shqiptojë këto detyrime të veçanta:

2.1. personalisht t'i kërkojë falje palës së dëmtuar;

2.2. palës së dëmtuar t'ia kompensojë dëmin në pajtim me gjendjen financiare të të miturit;

2.3. të vijojë rregullisht shkollimin;

2.4. të pranojë punësimin ose të aftësohet për një profesion i cili i përshtatet shkathtësive dhe aftësive të tij;

2.5. të përmbahet nga çfarëdo kontakti me individë të caktuar që mund të kenë ndikim negativ tek i mituri;

2.6. të pranojë këshilla psikologjike;

2.7. të mos vizitojë vende ose mjedise të caktuara që mund të kenë ndikim negativ tek i mituri dhe

2.8. të përmbahet nga përdorimi i drogës dhe i alkoolit.

3. Gjkata në çdo kohë mund t'ia ndërpresë ose ndryshojë detyrimet e veçanta që i janë shqiptuar të miturit.

4. Nëse i mituri nuk vepron në pajtim me detyrimet e veçanta të parapara në paragrafin 2 të këtij neni, gjykata mund ta zëvendësojë masën e mbikëqyrjes së shtuar me një masë tjetër edukative.

5. Kur i urdhëron detyrimet e veçanta të parapara në paragrafin 2 të këtij neni, gjykata e informon të miturin se mos përmbushja e tyre mund të rezultojë me shqiptimin e një mase më të rëndë edukative.

Neni 29**Dërgimi në institucionin edukativo–korrektues**

1. Gjkata e shqipton masën e dërgimit në një institucion edukativo-korrektues kur i mituri i cili ka kryer vepër penale të dënueshme me burgim prej më shumë se tre (3) vjet, ka nevojë për edukim të specializuar dhe kur masa e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.

2. Përrjashtimisht nga paragrafi 1 i këtij neni, gjykata mund ta shqipton masën e dërgimit në institucion edukativo-korrektues kur i mituri ka kryer vepër penale të dënueshme deri në tri (3) vite, kur masat e tjera të shqiptuara ndaj të miturit, nuk e kanë arritur qëllimin.

3. Kur gjykata vendos për shqiptimin e kësaj mase, ajo merr parasysh peshën dhe natyrën e veprës penale dhe nëse të miturit më parë i është shqiptuar masë edukative ose dënimi me burgim për të mitur.

4. Kohëzgjatja e kësaj mase nuk mund të zgjasë më pak se një (1) vit ose më shumë se pesë (5) vjet.

Neni 30

Dërgimi në institucionin për kujdes të posaçëm shëndetësor

Gjykata mund të shqiptojë masën e dërgimit në një institucion për kujdes të posaçëm në vend të masës së dërgimit në institucion edukativo-korrektues me rekomandimin e ekspertit të mjekësisë kur të miturit i nevojitet përkujdesje e posaçme për shkak të çrregullimit mendor dhe kur kjo është në interesin më të mirë të të miturit. Gjykata e cila ka shqiptuar masën, çdo tre (3) muaj e rishikon nevojën për qëndrim të mëtejshëm në institucionin e kujdesit të posaçëm.

KAPITULLI VI

GJOBA DHE URDHRI PËR PUNË NË DOBI TË PËRGJITHSHME

Neni 31

Gjoba

1. Gjykata mund të shqiptojë dënim me gjobë ndaj të miturit nëse i mituri ka mjete për ta paguar gjobën. Me rastin e shqiptimit të dënimit me gjobë, gjykata shqyrton gjendjen financiare të të miturit dhe në veçanti lartësinë e të ardhurave të tij personale, të ardhurat tjera, pasurinë dhe detyrimet. Gjykata nuk e cakton lartësinë e gjobës mbi lartësinë e mjeteve që posedon i mituri.

2. Dënimi me gjobë nuk mund të jetë më pak se njëzetepesë (25) Euro ose më shumë se pesëmijë (5.000) Euro.

3. Me aktgjykim përcaktohet afati për pagesën e gjobës i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se pesëmbëdhjetë (15) ditë e as më i gjatë se tre (3) muaj, por në rrethana të arsyeshme gjykata mund të lejojë pagesën e gjobës me këste po jo më gjatë se dy (2) vjet.

4. Nëse i mituri nuk dëshiron apo nuk mund ta paguajë gjobën, gjykata mund të lejojë që gjoba të paguhet me këste, por jo më gjatë se dy (2) vjet. Pastaj, nëse i mituri përsëri nuk dëshiron apo nuk mund ta paguajë gjobën, gjykata, me pëlqimin e personit të dënuar, mund ta zëvendësojë gjobën me urdhër për punë në dobi të përgjithshme që nuk pengon vijimin e rregullt në shkollë dhe aktivitetet tjera të punës.

5. Gjykata mund ta zëvendësojë dënimin me gjobë me ndonjë masë edukative jo institucionale, siç është përcaktuar me dispozitat përkatëse të këtij kodi, nëse i mituri nuk e paguan dënimin me gjobë, e as nuk pajtohet me zëvendësimin e saj me urdhrin me punë në dobi të përgjithshme.

Neni 32**Urdhri për punë në dobi të përgjithshme**

1. Gjykata mund të shqiptoj dënimin urdhër me punë në dobi të përgjithshme. Kur e shqipton urdhrin për punë në dobi të përgjithshme, gjykata e urdhëron të miturin që të kryejë punë në dobi të përgjithshme pa pagesë për një afat të caktuar prej tridhjetë (30) deri në njëqindnjëzet (120) orë.
2. Me pajtimin e të miturit, gjykata mund ta zëvendësojë masën e shqiptuar edukative institucionale deri në tre (3) vjet, burgimin e të miturit deri në dy (2) vjet ose gjobën me urdhër për punë në dobi të përgjithshme.
3. Shërbimi sprovues e përcakton llojin e punës në dobi të përgjithshme të cilën duhet ta kryejë personi i dënuar, cakton organizatën specifike për të cilën personi i dënuar do ta kryejë punën në dobi të përgjithshme, vendos për ditët e javës kur do të kryhet puna dhe mbikëqyrë kryerjen e punës në dobi të përgjithshme.
4. Shërbimi sprovues përkujdeset që ekzekutimi i punës në dobi të përgjithshme mos të ndikoj në ndërprerjen e shkollimit apo të ndonjë punësimi të rregullt të të miturit.
5. Puna në dobi të përgjithshme e shqiptuar nga gjykata, duhet të ekzekutohet brenda një (1) viti.
6. Nëse pas kalimit të periudhës së caktuar i mituri nuk e kryen punën në dobi të përgjithshme ose punën e tillë në dobi të përgjithshme e kryen vetëm pjesërisht, gjykata urdhëron ekzekutimin e burgimit për të mitur në kohëzgjatje proporcionale, duke marrë parasysh kohëzgjatjen e punës në dobi të përgjithshme që është kryer.
7. Në raste të tilla, Gjykata nuk është e kushtëzuar nga kohëzgjatja minimale prej një (1) viti për masën e edukimit institucional, e as kohëzgjatja prej gjashtë (6) muaj dënim me burg, të përcaktuara me këtë Kod.

KAPITULLI VII**BURGIMI PËR TË MITUR****Neni 33****Qëllimi i burgimit për të mitur**

Qëllimi i burgimit për të mitur është që të kontribuohet në rehabilitimin, risocializimin dhe në zhvillimin e kryerësit të mitur, veçanërisht në edukimin e të miturit, edukimin e specializuar, aftësitë profesionale dhe në zhvillimin e duhur personal. Përveç kësaj, burgimi për të mitur duhet të ndikojë pozitivisht në të miturin përmes mbrojtjes, ndihmës dhe mbikëqyrjes për ta parandaluar recidivizmin.

Nen 34**Shqiptimi i burgimit për të mitur**

Gjykata mund të shqiptojë dënimin me burgim për të mitur ndaj kryerësit të mitur i cili në kohën e kryerjes së veprës penale i ka mbushë gjashtëmbëdhjetë (16) vjet dhe ka kryer vepër penale

të dënueshme me mbi pesë (5) vite burgim, në rastet kur shqiptimi i masës edukative nuk do të ishte adekuate për shkak të peshës së veprës penale, pasojave të saj dhe shkallës së përgjegjësisë penale.

Neni 35

Kohëzgjatja e burgimit për të mitur

1. Kohëzgjatja e burgimit për të mitur nuk mund ta kalojë maksimumin e burgimit të paraparë për veprën penale por mund të jetë më i ulët se minimumi i burgimit të paraparë për veprën penale.

2. Burgimi për të mitur nuk mund të shqiptohet në kohëzgjatje më pak se gjashtë (6) muaj as më shumë se pesë (5) vjet dhe shqiptohet në muaj dhe vite të plota. Përfundimisht, maksimumi i burgimit për të mitur është dhjetë (10) vjet për vepra të rënda penale të dënueshme me burgim të përjetshëm, ose kur i mituri ka kryer së paku dy (2) vepra penale në bashkim, ku secila është e dënueshme me burgim prej më shumë se dhjetë (10) vjet.

3. Kur gjykata vendos për kohëzgjatjen e burgimit për të mitur, merr parasysh të gjitha rrethanat lehtësuese dhe rënduese të parapara në nenin 13 të këtij Kodi dhe nenin 73 dhe 74, të Kodit Penal të Republikës së Kosovës.

Neni 36

Lirimi me kusht nga burgimi për të mitur

1. Personi i dënuar me burgim për të mitur mund të lirohet me kusht nëse e ka mbajtur së paku një të tretën (1/3) e dënimit që i është shqiptuar.

2. Kur lejohet lirimi me kusht, gjykata mund të shqiptojë masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues ose kujdestarit apo organit të kujdestarisë i cili mund të zgjasë deri në përfundim të dënimit të shqiptuar.

3. Gjkata mund të revokojë lirimimin me kusht nëse gjatë kohës së liritimit me kusht i mituri kryen vepër penale për të cilën shqiptohet burgimi ose burgimi për të mitur prej së paku gjashtë (6) muajve.

Neni 37

Shqiptimi i masës edukative dhe i burgimit për të mitur për vepra penale në bashkim

1. Për vepra penale në bashkim gjykata shqipton vetëm një masë edukative ose vetëm një dënim kur kushtet ligjore për shqiptimin e dënimit të tillë janë përmbushur dhe gjyqtari kompetent konstaton se ai duhet të shqiptohet.

2. Paragrafi 1 i këtij neni po ashtu zbatohet në rastet kur i mituri ka kryer vepër tjetër penale para ose pas shqiptimit të masës edukative ose të dënimit.

KAPITULLI VIII

MASAT E TRAJTIMIT TË DETYRUESHËM DHE DËNIMET PLOTËSUESE

Neni 38

Qëllimi dhe shqiptimi i masave të trajtimit të detyrueshëm

1. Qëllimi i masës së trajtimit të detyrueshëm është që të kontribuojë në rehabilitimin e të miturit dhe të parandalojë rrezikun nga recidivizmi. Trajtimi i detyrueshëm shqiptohet në pajtim me dispozitat e Kodit Penal të Republikës së Kosovës.
2. Gjykata mund të shqiptojë masën e trajtimit të detyrueshëm psikiatrik ndaj të miturit në pajtim me Kapitullin V të Kodit Penal të Republikës së Kosovës.
3. Gjykata mund të shqiptojë masën për trajtim të detyrueshëm të rehabilitimit ndaj të miturit në pajtim me kapitullin V të Kodit Penal të Republikës së Kosovës.
4. Masa për trajtim të detyrueshëm shqiptohet vetëm pas konsultimit me shërbimin sprovues, organin e kujdestarisë dhe ekspertët përkatës.
5. Masa e trajtimit të detyrueshëm nuk mund të shqiptohet në të njëjtën kohë me qortimin gjyqësor.

Neni 39

Shqiptimi i dënimit plotësues

1. Kur gjykata e konsideron të arsyeshme mund të shqiptojë dënimin plotësues në pajtim me nenin 64 dhe 69 të Kodit Penal të Republikës së Kosovës.
2. Dënimet plotësuese sipas nenit 62 të Kodit Penal të Republikës së Kosovës, mund t'i shqiptohen madhorit të ri kur gjykohet sipas nenit 16 të këtij Kodi.

PJESA E TRETË

KAPITULLI I

PROCEDURA

Neni 40

Veprimet urgjente dhe ndalimi i gjykimit në mungesë

1. Kur i mituri është në mbajtje, arrest apo paraburgim, organet të cilat e zhvillojnë procedurën detyrohen të veprojnë me urgjencë.
2. I mituri nuk mund të gjykohet në mungesë.
3. Kur ndërmarrin ndonjë veprim në të cilin është i pranishëm i mituri dhe sidomos gjatë marrjes së tij në pyetje, organet që marrin pjesë në procedurë janë të obliguara që të veprojnë me kujdes, duke marrë parasysh zhvillimin psikologjik, ndjeshmërinë dhe karakteristikat personale

dhe nevojave të veçanta të të miturit në mënyrë që zbatimi i procedurës të mos ketë ndikim të kundërt në zhvillimin e tij.

4. I mituri duhet të informohet për të drejtat e tyre si ne vijim:

- 4.1. të drejtën për ta informuar mbajtësin e përgjegjësisë prindërore;
- 4.2. të drejtën për t'u asistuar nga një avokat;
- 4.3. të drejtën për mbrojtje të privatësisë;
- 4.4. të drejtën për të qenë i shoqëruar nga mbajtësi i përgjegjësisë prindërore gjatë fazave të procedurës, krahas atyre gjyqësore;
- 4.5. të drejtën për ndihmë ligjore;
- 4.6. të drejtën për vlerësim individual;
- 4.7. të drejtën për ekzaminim mjekësor;
- 4.8. të drejtën për kufizimin e privimit të lirisë dhe në të drejtën e masave alternative, duke përfshirë të drejtën për shqyrtim periodik të paraburgimit;
- 4.9. të drejtën për t'u shoqëruar nga mbajtësi i përgjegjësisë prindërore gjatë seancave gjyqësore;
- 4.10. të drejtën për t'u paraqitur personalisht në gjykim;
- 4.11. Të drejtën për mjete efektive; dhe
- 4.12. të drejtën për trajtim specifik gjatë privimit nga liria.

5. Informacionet nga paragrafi 4 i këtij neni duhet të jepen me shkrim, me gojë, apo në të dy format, në gjuhë të thjeshtë dhe të kuptueshme dhe me kuptimin që informacioni i dhënë është regjistruar, duke përdorur procedurë regjistrimi.

Neni 41

Mbrojtja e të miturit

1. I mituri duhet të ketë mbrojtësin me rastin e marrjes për herë të parë në pyetje, si dhe gjatë tërë procedurës.
2. Mbrojtësi i të miturit mundet me qenë vetëm avokati i cili është anëtar i Odës së Avokatëve të Republikës së Kosovës.
3. Nëse vet i mituri ose përfaqësuesi i tij ligjor nuk marrin mbrojtës, mbrojtësin, sipas detyrës zyrtare, me shpenzime publike e cakton gjykata ose prokurori i shtetit për të mitur, apo organi tjetër i cili e zbaton procedurën, sipas rregullit nga radhët e avokatëve me specializim të veçantë

nga fusha e mbrojtjes së drejtave të miturve sipas renditjes nga regjistri i Odës së Avokatëve të Republikës së Kosovës.

4. Mbrojtësi i caktuar sipas detyrës zyrtare në pajtim me paragrafin 3 të këtij neni mbetet deri në përfundimin e procedurës përveç nëse dalin rrethana objektive jashtë kontrollit të mbrojtësit për të mitur të cilat do ta kërkonin ndërrimin e përfaqësimit juridik të të miturit apo derisa i mituri ose përfaqësuesi i tij ligjor vetë nuk e zgjedhin mbrojtësin.

5. Avokatët mbrojtës duhet t'i konsiderojnë të miturit si klientë me të drejta të plota, që nënkupton se ata janë të obliguar që të marrin parasysh dhe paraqesin mendimet e tyre, si dhe t'iu sigurojnë atyre të gjitha informatat dhe sqarimet e nevojshme në lidhje me pasojat e mundshme të pikëpamjeve dhe mendimeve të tyre.

Neni 42

Shoqërimi i të miturit

1. Prindërit, prindërit adoptues ose kujdestari kanë të drejtë ta shoqërojnë të miturin në të gjitha procedurat dhe nga ata mund të kërkohet që të marrin pjesë nëse kjo është në interes të të miturit. Gjykata mund ta përjashtojë prindin, prindin adoptues ose kujdestarin nga pjesëmarrja në procedurë nëse përjashtimi i tillë është në interesin më të mirë të të miturit.

2. Kur prindërit, prindërit adoptues ose kujdestari i të miturit nuk e kryejnë detyrën e tyre prindërore, gjykata mund të caktojë një (1) kujdestar të përkohshëm për të miturin.

3. Gjykatat mbajnë evidencë të përgatitur nga Qendra për Punë Sociale, për punëtorët socialë, arsimtarët, pedagogët ose specialistët vullnetarë nga mesi i të cilëve caktohet kujdestari i përkohshëm në rastet nga paragrafi 2 i këtij neni.

Neni 43

Detyrimi për të dëshmuar

Askush nuk mund të përjashtohet nga detyra për të dëshmuar lidhur me rrethanat e nevojshme për vlerësimin e zhvillimit psikologjik të të miturit ose për njohjen e personalitetit të tij dhe të kushteve në të cilat jeton ai.

Neni 44

Veçimi dhe bashkimi i procedurës

1. Kur i mituri ka marrë pjesë në kryerjen e veprës penale me një të rritur, procedura gjyqësore ndaj të miturit ndahet dhe zbatohet sipas dispozitave të këtij kodi.

2. Përjashtimisht, procedura ndaj të miturit mund të bashkohet me procedurën ndaj të rriturit dhe zbatohet në pajtim me dispozitat e përgjithshme të Kodit të Procedurës Penale, vetëm nëse bashkimi i procedurës është i nevojshëm për sqarim gjithëpërfshirës të rastit. Kolegji për të mitur në fazat e procedurës para shqyrtimit gjyqësor ose trupi gjykues për të mitur në shqyrtim gjyqësor, merr vendim lidhur me këtë në bazë të propozimit të arsyeshëm të prokurorit të shtetit për të mitur ose mbrojtësit. Pas pranimit të vendimit, pala e pakënaqur ka të drejtë ankese në gjykatën e shkallës së dytë brenda afatit prej tri (3) ditësh.

3. Kur procedura e bashkuar zbatohet ndaj të miturit dhe kryerësit madhor, dispozitat e nenit 40-

43, neni 45, 46, 47 paragrafët 1 dhe 3, neni 60 - 63 dhe neni 66 i këtij Kodi zbatohen gjithmonë lidhur me të miturin në rastet kur çështjet që kanë të bëjnë me të miturin sqarohen në procedurë dhe nenet 71 -73 të këtij Kodi zbatohen gjithmonë lidhur me të miturin, ndërsa dispozitat tjera të këtij Kodi zbatohen nëse aplikimi i tyre nuk është në kundërshtim me zbatimin e procedurës së përbashkët.

Neni 45

Njoftimi për fillimin dhe rrjedhën e procedurës

1. Në procedurë ndaj të miturve, pavarësisht nga kompetencat e parashikuara qartë në dispozitat e këtij Kodi, organi i kujdestarisë dhe shërbimi sprovues njoftohet për rrjedhën e procedurës dhe mund, të bëjë propozime dhe të paraqesë fakte e prova të rëndësishme për marrjen e vendimit të drejtë.

2. Prokurori i shtetit për të mitur e njofton organin kompetent të kujdestarisë dhe shërbimit sprovues kurdo që fillon procedura ndaj të miturit.

Neni 46

Ftesa

1. Ftesa për pjesëmarrjen e të miturit në procedurë i dorëzohet personalisht dhe përmes prindit, prindit adoptues ose kujdestarit të tij.

2. Të miturit i dorëzohen vendimet dhe dokumentet e tjera të shkruara në pajtim me dispozitat e Kodit të procedurës penale, duke përjashtuar dispozitat e Kodit të procedurës penale për shpalljen e dokumenteve, duke i ekspozuar në tabelën e shpalljeve të gjykatës.

Neni 47

Konfidencialiteti

1. Të gjitha procedurat në të cilat janë të përfshirë të miturit janë konfidenciale. Asnjë incizim i procedurës, duke përfshirë edhe audio dhe video incizimin, nuk mund të bëhet publik pa autorizimin e gjykatës.

2. Vetëm pjesa e vendimit të marrë gjatë procedurës që autorizohet për publikim bëhet publike.

3. Kur pjesa e autorizuar e incizimit të procedurës ose e vendimit bëhet publike nuk zbulohen të dhënat personale që mund të shfrytëzohen për identifikimin e të miturit.

4. Dispozitat e këtij neni zbatohen në procedurat ku përfshihen madhorët që gjykohen për vepra penale që i kanë kryer si të mitur.

KAPITULLI II

TRUPI GJYKUES PËR TË MITUR

Neni 48

Përbërja

1. Në shkallën e parë gjyqtari për të mitur gjykon për veprat penale për të cilat si dënim kryesor është i paraparë dënimi me gjobë ose dënimi me burgim deri në dhjetë (10) vite.
2. Në shkallën e parë trupi gjykues për të mitur i përbërë nga tre (3) gjyqtar prej të cilëve kryetari i trupit gjykues është gjyqtar për të mitur, gjykon për veprat penale për të cilat është i paraparë dënimi me burgim mbi dhjetë (10) vite ose dënimi më i rëndë.
3. Në shkallën e dytë gjykon kolegji për të mitur i përbërë prej tre gjyqtarëve prej të cilëve gjyqtari referues është gjyqtari për të mitur. Në shkallën e tretë si dhe sipas mjeteve të jashtëzakonshme juridike dhe në rastet tjera të përcaktuara me këtë Kod gjykon kolegji për të mitur i përbërë nga tre gjyqtar prej të cilëve kryetari i kolegjit është gjyqtar për të mitur.

Neni 49

Pezullimi i ndjekjes

Prokurori i shtetit për të mitur mund të pezullojë ndjekjen e veprës penale dhe të shqiptojë masën e diversitetit nëse janë plotësuar kushtet nga neni 21 i këtij Kodi. Para vendosjes për masën e diversitetit, prokurori e thërret të miturin, prindin e tij, prindërit adoptues ose kujdestarin dhe mbrojtësin.

Neni 50

Kompetenca e gjykatës së shkallës së dytë

1. Gjykata e shkallës së dytë është kompetente:
 - 1.1. të vendosë për ankesën kundër vendimit të gjyqtarit për të mitur ose trupit gjykues për të mitur të shqiptuar në shkallë të parë;
 - 1.2. të vendosë për ankesën kundër vendimit të prokurorit të shtetit për të mitur, dhe
 - 1.3. në rastet e tjera të veprojnë ashtu siç parashihet me ligj.

Neni 51

Kompetenca territoriale

1. Gjykata në territorin e së cilës është adresa e përhershme e vendbanimit të të miturit, sipas rregullit ka kompetencë territoriale për procedurë ndaj të miturit.
2. Nëse i mituri nuk ka adresë të përhershme apo nëse adresa e tij nuk dihet, gjykata në territorin e së cilës aktualisht ndodhet vendbanimi i të miturit ka kompetencë territoriale.
3. Procedura mund të zbatohet në gjykatën në territorin e së cilës aktualisht ndodhet

vendbanimi i të miturit, edhe kur ai ka vendbanim të përhershëm, ose në gjykatën në territorin e së cilës është kryer vepra penale nëse është e qartë që procedura do të zbatohet më lehtë në atë gjykatë.

4. Për veprat penale të parapara në nenin 108 të këtij Kodi, sipas rregullit, gjykata në territorin e së cilës e ka vendbanimin e përhershëm pala e dëmtuar ka kompetencë territoriale për procedurën për veprat penale të kryera ndaj fëmijës, ndërsa procedura mund të zbatohet në gjykatën në territorin e së cilës është kryer vepra penale kur procedura pranë asaj gjykate zbatohet më lehtë.

KAPITULLI III PROCEDURA PËRGATITORE

Neni 52

Fillimi i procedurës përgatitore

1. Prokurori i shtetit për të mitur mund të fillon procedurën përgatitore ndaj të miturit të caktuar në bazë të kallëzimit penal të policisë, kallëzimit penal nga persona të tjerë ose nga burime të tjera nëse ekziston dyshim i bazuar se i mituri ka kryer vepër penale.

2. Për veprat penale të dënueshme me burgim prej më pak se tre (3) vjet ose me gjobë, prokurori i shtetit për të mitur mund të vendosë të mos fillojë procedurën përgatitore edhe pse ekziston dyshim i bazuar se i mituri ka kryer vepër penale, nëse prokurori i shtetit për të mitur mendon se nuk do të ishte e përshtatshme të zbatohet procedura ndaj të miturit për shkak të natyrës së veprës penale, të rrethanave në të cilat është kryer ajo, mungesës së dëmit të rëndë ose të pasojave për të dëmtuarin, si edhe të të kaluarës së të miturit dhe të karakteristikave të tij personale.

3. Kur ndaj të miturit ekzekutohet dënimi ose masa, prokurori i shtetit për të mitur mund të vendosë të mos fillojë procedurën përgatitore për një vepër tjetër penale të kryer nga i mituri, nëse duke pasur parasysh peshën e asaj vepre penale, si dhe dënimin a masën e cila është duke u ekzekutuar, zbatimi i procedurës dhe shqiptimi i dënimit ose i masës për veprën penale nuk do t'i shërbente ndonjë qëllimi.

4. Nëse prokurori i shtetit për të mitur vendos të mos fillojë procedurën përgatitore, ai e njofton organin e kujdestarisë, policinë dhe palën e dëmtuar kur rasti është inicuar nga policia.

5. Për t'i vërtetuar rrethanat nga paragrafi 1 i këtij neni, prokurori i shtetit mund të kërkojë që shërbimi sprovues ta bëjë një anketë sociale të parashikuar në nenin 13 të këtij Kodi. Nëse është e nevojshme, prokurori i shtetit për të mitur mund ta thirrë prindin, prindin adoptues ose kujdestarin e të miturit, si edhe personat dhe institucionet e tjera dhe palën e dëmtuar.

6. Nëse për ndonjë arsye nuk është e mundur që anketa sociale sipas paragrafit 5 të këtij neni të përfundohet para se të merret vendimi për përshtatshmërinë e fillimit të procedurës përgatitore, prokurori i shtetit për të mitur i siguron informatat e nevojshme sipas nenit 13 të këtij Kodi dhe mund të konsultohet me shërbimin sprovues për vendimin e tij.

Neni 53**Aktvendimi për fillimin e procedurës përgatitore**

1. Procedura përgatitore fillohet me aktvendim të prokurorit të shtetit për të mitur. Në aktvendim përcaktohet i mituri ndaj të cilit zbatohet procedura përgatitore, koha e fillimit të procedurës përgatitore, përshkrimi i veprës që përcakton elementet e veprës penale, emërtimi ligjor i veprës penale, rrethanat dhe faktet që arsyetojnë dyshimin e bazuar për veprën penale, provat dhe informatat e mbledhura dhe raporti për ndonjë dënim ose masë të shqiptuar më parë ndaj të miturit. Një kopje e vulosur e aktvendimit mbi procedurën përgatitore i dërgohet pa vonesë gjyqtarit për të mitur.

2. Dispozitat e Kodit të procedurës penale zbatohen përshtatshëmrisht në procedurën përgatitore.

Neni 54**Caktimi i ekspertit të shëndetit mendor dhe raporti parandëshkues**

1. Gjykata cakton ekspert përkatës të shëndetit mendor kur është e nevojshme të vërtetohet gjendja e shëndetit mendor të të miturit qoftë në kohën e kryerjes së veprës penale ose të konstatojë aftësinë e të miturit për t'u gjykuar ose në të dyja rastet. Gjykate caktimin e kësaj detyre e bën sipas detyrës zyrtare ose me kërkesën e prokurorit të shtetit për të mitur, të mbrojtësit, prindërve, prindërve adoptues a të kujdestarit. Kontrolli bëhet në ambient të përshtatshëm dhe konfidencial. Mendimi i ekspertit për shëndetin mendor është konfidencial dhe mund t'i zbulohet gjykatës dhe palëve.

2. Gjykata kërkon nga shërbimi sprovues përgatitjen e raportit para ndëshkues.

Neni 55**Garantimi i të drejtave procedurale**

1. Gjatë rrjedhës së procedurës përgatitore, gjyqtari për të mitur garanton të drejtat e të miturit dhe mbikëqyr procedurën përgatitore.

2. Mbrojtësi dhe prindi, prindi adoptues, kujdestari i të miturit dhe organi i kujdestarisë mund të marrin pjesë në veprimet e marra gjatë procedurës përgatitore. Kur personat e tillë janë të pranishëm në veprimet e tilla, ata mund të bëjnë propozime dhe t'i shtrojnë pyetje personit që është duke u marrë në pyetje.

3. Marrja në pyetje e të miturit, në rastet kur është e nevojshme, ndërmerret me ndihmën e pedagogut, psikologut, defektologut, ose të ndonjë eksperti tjetër.

Neni 56**Pushimi i procedurës përgatitore**

1. Prokurori i shtetit për të mitur e pushon procedurën përgatitore kurdo që nga provat e mbledhura konstatohet se:

1.1. nuk ka dyshim të bazuar se i mituri ka kryer veprën e caktuar penale;

- 1.2. ka kaluar afati i parashkrimit për ndjekje penale;
- 1.3. vepra penale është përfshirë me amnisti;
- 1.4. janë prezente kushtet e parapara në paragrafin 2 të nenit 52 të këtij Kodi, ose
- 1.5. ekzistojnë rrethana të tjera që pengojnë ndjekjen.

2. Prokurori i shtetit për të mitur për pushimin e procedurës përgatitore menjëherë informon gjykatën, shërbimin sprovues, organin e kujdestarisë, palën e dëmtuar dhe policinë nëse është inicuar nga policia, Prokurori i shtetit për të mitur menjëherë e njofton edhe të miturin për pushimin e procedurës përgatitore, përveç rasteve kur nuk janë ndërmarrë veprime në procedurën përgatitore.

Neni 57

Vazhdimi i procedurës

1. Nëse ka filluar procedura përgatitore, ajo duhet të përfundoj brenda gjashtë (6) muajve. Nëse nuk paraqitet propozimi për shqiptim të masës apo dënimit, brenda kësaj periudhe, procedura penale automatikisht pushohet.

2. Me kërkesë të Prokurorit të shtetit për të mitur, gjyqtari për të mitur apo trupi gjykues për të mitur, mund të lejoj vazhdimin e procedurës përgatitore edhe për periudhën gjashtë (6) mujore nga paragrafi 1 i këtij neni në rastet kur prokurori i shtetit për të mitur dëshmon se procedura përgatitore është zhvilluar vazhdimisht në mënyrë aktive dhe se çfarëdo vonese është jashtë kontrollit të prokurorit të shtetit për të mitur. Kjo përveç tjerash mund të përfshijë edhe procedurat përgatitore të ndërlikuara, pra kur ka më shumë se një të pandehur apo palë të dëmtuara, dhe kur është paraqitur kërkesë për ndihmë juridike ndërkombëtare.

3. Kërkesa e prokurorit nga paragrafi 2 i këtij neni duhet të dorëzohet para skadimit të afatit kohor për procedurën përgatitore të paraparë në paragrafin 1 të këtij neni.

Neni 58

Njoftimi për përfundimin e procedurës

Para përfundimit të procedurës përgatitore, prokurori i shtetit për të mitur e njofton mbrojtësin për qëllimin e tij që të përfundojë procedurën brenda pesëmbëdhjetë (15) ditëve. Gjatë kësaj periudhe mbrojtësi mund të parashtrojë kërkesë për marrjen parasysh të fakteve apo provave të reja në pajtim me paragrafin 2 të nenit 55 të këtij Kodi. Nëse prokurori i shtetit për të mitur e miraton kërkesën, procedura përgatitore nuk përfundohet dhe nevojitet njoftim i ri për përfundimin e procedurës. Nëse nuk parashtrohet kërkesë, procedura përfundohet brenda afatit që i është komunikuar palëve. Prokurori i shtetit për të mitur nuk merr parasysh kërkesën për shqyrtimin e fakteve ose provave të reja pas përfundimit të procedurës përgatitore.

Neni 59

Propozimi për shqiptimin e masës ose dënimit

1. Pas përfundimit të procedurës përgatitore, prokurori i shtetit për të mitur mund të paraqesë propozim të arsyetuar për shqiptimin e masës edukative ose dënimit pranë gjykatës.

2. Propozimi i prokurorit të shtetit për të mitur duhet të përfshijë: të dhënat personale të të miturit, përshkrimin e veprës penale, emërtimin ligjor të veprës penale me përcaktimin e dispozitave në Kodin Penal të Republikës së Kosovës, provat që tregojnë se i mituri e ka kryer veprën penale, rezultatet e ndonjë ankete sociale të përpiluar nga shërbimi sprovues dhe propozimin për shqiptimin e masës edukative ose dënimin ndaj të miturit, duke përfshirë arsyet pse nuk është shqiptuar masa e diversitetit.

KAPITULLI IV

ARRESTI I PËRKOHSHËM, NDALIMI POLICOR DHE PARABURGIMI

Neni 60

Rregulla të përgjithshme

1. Arresti i përkohshëm, ndalimi policor dhe paraburgimi i të miturit urdhërohet vetëm si masë e fundit për një kohë sa më të shkurtër të mundshme.

2. I mituri ka të drejtën të nënshtrohet kontrollit të përgjithshëm mjekësor jo-invaziv, me kërkesë të autoritetit kompetent, fëmijës, prindi, prindi adoptues, kujdestari apo avokati gjatë ndalimit si dhe para fillimit paraqitjes së propozimit për caktimin e masës së paraburgimit, për tu siguruar se shëndeti i tij mendor dhe fizik lejon caktimin e paraburgimit si dhe konstatimi i ndonjë keqtrajtimi eventual i cili duhet të bëhet nga mjeku i përgjithshëm apo ndonjë profesionalist tjetër i kualifikuar.

3. Policia mund të arrestojë dhe të ndalojë të miturin në pajtim me Kapitullin X të Kodit të Procedurës Penale.

4. Arresti i përkohshëm apo ndalimi i të miturit nuk mund të kalojë periudhën njëzetekatër (24) orësh. Pas kalimit të kësaj periudhe, policia e liron të miturin, përveç nëse gjyqtari për të mitur cakton paraburgim.

Neni 61

Caktimi dhe kohëzgjatja e paraburgimit

1. Gjyqtari për të mitur mund të caktoj paraburgimin ndaj të miturit nëse ekzistojnë arsyet e përcaktuara me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale dhe nëse alternativat e paraburgimit nuk do të ishin të mjaftueshme për të siguruar praninë e të miturit, për të parandaluar kryerjen e serishme të veprës dhe për të siguruar zbatim të suksesshëm të procedurës. Gjyqtari për të mitur shqyrton nëse masat e parapara në nenin 7 të këtij Kodi ose në nenin 173 të Kodit të Procedurës Penale mund të urdhërohen si alternativë për paraburgimin. Aktvendimi mbi paraburgimin e të miturit përfshin një shpjegim të arsyetuar për pamjaftueshmërinë e alternativave kundruall paraburgimit.

2. I mituri mund të mbahet në paraburgim me aktvendim të gjyqtarit për të mitur për një periudhë deri në tridhjetë (30) ditë nga dita kur ai është arrestuar. Në procedurën përgatitore paraburgimi i të miturit mund të zgjatet deri në gjashtëdhjetë (60) ditë, ndërsa pas ngritjes së propozimit përkatës të prokurorit paraburgimi ndaj të miturit mund të vazhdohet në periudhë shtesë deri në nëntëdhjetë (90) ditë.

3. Gjyqtari për të mitur e rishqyrton aktvendimin për paraburgim brenda tridhjetë (30) ditëve nga marrja e aktvendimit. Rishqyrtimi i tillë bëhet në seancë dëgjimore në praninë e të miturit,

mbrojtësit të tij dhe prokurorit.

Neni 62

Ndarja prej të paraburgosurve madhor dhe kujdesi ndaj te miturit

1. Të miturit që mbahen në paraburgim në qendrën e paraburgimit ndahen nga të paraburgosurit madhor.
2. I mituri i cili mbahet në paraburgim mund të mbahet në institucionin edukativo korrektues nëse gjykata konsideron se kjo është në interesin më të mirë të të miturit.
3. Derisa mbahet në paraburgim, të miturit, në përputhje me moshën, gjininë dhe personalitetin e tij, i ofrohet ndihmë sociale, edukative, psikologjike, mjekësore dhe fizike.

Neni 63

Kufizimi i paraburgimit dhe llogaritja e kohës së kaluar në paraburgim dhe çdo privim tjetër nga liria.

1. Dispozitat e Kodit të procedurës penale për paraburgimin zbatohen përshtatshmërisht për paraburgimin ndaj të miturit, nëse nuk është përcaktuar ndryshe me dispozitat e këtij Kodi.
2. Përfundimisht nga paragrafi 1 i këtij neni, i mituri nuk mund të mbahet në paraburgim më shumë se njëqind e tetëdhjetë (180) ditë nga momenti i privimit nga liria.
3. Koha e kaluar në paraburgim, si dhe çdo privim tjetër nga liria, llogaritet në kohëzgjatjen e masës së shqiptuar të dërgimit të të miturit në institucionin e tipit edukativo korrektues, dënimi me burgim ndaj të miturit dhe dënimi me gjobë.
4. Gjyqtari për të mitur ka autorizime të njëjta lidhur me të miturin në paraburgim sikurse gjyqtari i procedurës paraprake sipas Kodit të Procedurës Penale lidhur me madhorët në paraburgim.

KAPITULL V

SHQYRTIMI GJYQËSOR

Neni 64

Aktvendimi për hedhjen e propozimit apo transferimit të lëndës

1. Kur gjyqtari për të mitur ose trupit gjykues për të mitur merr propozimin nga prokurori i shtetit për të mitur, ai mund të merr aktvendim për hedhjen e propozimit apo transferimin e çështjes në gjykatë tjetër, nëse ekzistojnë kushtet e parapara me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale, pushon procedurën nëse gjyqtari kompetent e sheh të arsyeshme shqiptimin e ndonjë mase ose dënimi.
2. Nëse nuk merret aktvendim për hedhjen e propozimit ose transferimin e çështjes në gjykatë tjetër, caktohet shqyrtimin gjyqësor brenda tetë (8) ditëve nga pranimi i propozimit.

Neni 65**Personat e pranishëm në shqyrtimin gjyqësor**

1. I mituri, mbrojtësi dhe prokurori i shtetit për të mitur janë të pranishëm në shqyrtimin gjyqësor.
2. Përveç personave të paraparë me dispozitat e Kodit të procedurës penale, prindi, prindi adoptues ose kujdestari, përfaqësuesi i organit të kujdestarisë dhe përfaqësuesi i shërbimit sprovues thirren në shqyrtimin gjyqësor. Mosparaqitja e personave të tillë nuk e pengon gjykatën që ta mbajë shqyrtimin gjyqësor.
3. Dispozitat e Kodit të Procedurës Penale lidhur me ndryshimin dhe zgjerimin e akuzës po ashtu vlejnë në procedurën ndaj të miturit të ri,

Neni 66**Përfshirja e publikut**

1. Publiku gjithmonë përfshihet kur gjykohet i mituri.
2. Gjykata në shqyrtim gjyqësor mund të lejojë pjesëmarrjen e ekspertëve dhe personave të cilët profesionalisht trajtojnë mirëqenien dhe edukimin e të miturve ose luftimin e sjelljes delikuede për të të miturit.
3. Gjatë seancës gjyqësore gjykata mund të urdhërojë që të gjithë personat ose personat e caktuar të largohen nga seanca me përfshirje të të miturit, prokurorit të shtetit për të mitur, mbrojtësit, përfaqësuesit të organit të kujdestarisë dhe përfaqësuesit të shërbimit sprovues. Gjykata mund të urdhërojë që prindi, prindi adoptues ose kujdestari të largohen nga shqyrtimi gjyqësor vetëm në rrethana të jashtëzakonshme, nëse ka arsye për të besuar se kjo është në interesin më të mirë të të miturit.
4. Dispozitat e këtij neni zbatohen në procedurë ku përfshihen madhorët që gjykohen për vepra penale që i kanë kryer si të mitur.

Neni 67**Shtyrja ose ndërprerja e seancës gjyqësore**

Seanca gjyqësore shtyhet ose ndërprehet vetëm përjashtimisht. Gjyqtari për të mitur ose kryetari i trupit gjykues për të mitur e njofton kryetarin e gjykatës për çdo shtyrje ose ndërprerje të seancës gjyqësore duke paraqitur arsyet për këtë.

Neni 68**Marrja e vendimit**

1. Gjyqtari për të mitur ose trupi gjykues për të mitur nuk është i lidhur me propozimin e prokurorit të shtetit për të mitur me rastin e marrjes së vendimit të tij për llojin e masës ose dënimit që do të shqiptohet.
2. Gjyqtari për të mitur ose trupi gjykues për të mitur pushon procedurën në shqyrtim gjyqësor me aktvendim, në rastet kur te madhori kishte për t'u marrë aktgjykim lirues apo refuzues, si dhe kur konstatohet se nuk është oportune respektivisht interesi më i mirë i të miturit t'i

shqiptohet masë apo dënim.

3. Gjyqtari për të mitur ose trupi gjykues për të mitur me aktvendim shqipton masën edukative për të miturin. Në dispozitiv të aktvendimit ceket vetëm urdhri për masën edukative dhe çfarëdo mase tjetër ose dënimi në Pjesën e dytë, Kapitulli VIII të këtij Kodi, por i mituri nuk shpallet fajtor për veprën penale të përshkruar në propozimin e prokurorit. Arsyetimi i aktvendimit përmban përshkrimin e veprës penale dhe rrethanat të cilat e arsyetojnë shqiptimin e masës edukative.

4. Gjyqtari për të mitur ose trupit gjykues për të mitur me aktgjykim shqipton dënimin ndaj të miturit. Aktgjykimi merret sipas dispozitave të Kodit të procedurës penale. Aktgjykimi gjithashtu përfshin urdhrin për cilëndo masë ose dënim në Pjesën e dytë, Kapitulli VIII të këtij Kodi.

5. Gjyqtari për të mitur ose trupit gjykues për të mitur e përpilon aktvendimin ose aktgjykimin me shkrim brenda tetë (8) ditëve nga dita e shpalljes së tij, përjashtimisht në raste të ndërlikuara afati i përcaktuar mund të zgjatet me lejen e kryetarit të gjykatës por jo më shumë se pesëmbëdhjetë (15) ditë.

6. Nëse shqyrtimi gjyqësor përfundon me pranimin e fajësisë të cilën gjykata e ka aprovuar, gjykata është e obliguar të administroi prova për moshën dhe personalitetin e të miturit konform nenit 13 të këtij Kodi.

7. Gjyqtari për të mitur ose trupi gjykues për të mitur mund të urdhërojë të miturin t'i paguajë shpenzimet e procedurës dhe të plotësojë kërkesën pasuroro-juridike vetëm nëse të miturit i ka shqiptuar dënimin. Nëse të miturit i janë shqiptuar masat edukative, shpenzimet e procedurës gjyqësore paguhet nga buxheti i Kosovës kurse pala e dëmtuar për të realizuar kërkesën pasuroro juridike udhëzohet në kontest civil.

8. Nëse i mituri ka të ardhura të veta financiare ose pronë, gjyqtari kompetent mund ta urdhërojë të miturin t'i paguajë shpenzimet e procedurës dhe ta plotësojë kërkesën pasuroro juridike madje edhe kur është shqiptuar masa edukative.

9. Pjesa e Dytë, kapitulli XIX dhe XX të Kodit të Procedurës Penale të Kosovës zbatohet përshtatshmërisht në shqyrtimin gjyqësor për të mitur dhe në aktvendimin dhe aktgjykimin e marrë lidhur me të miturin.

KAPITULLI VI MJETET JURIDIKE

Neni 69 Ankesa

1. Personat e paraparë me dispozitat e Kodit të procedurës penale mund të ankohen kundër vendimit për shqiptimin e masave të diversitetit, aktvendimit për pushimin e procedurës në shqyrtim gjyqësor, aktvendimit për shqiptimin e masës edukative, kundër aktgjykimit për shqiptimin e dënimit dhe aktgjykimit apo aktvendimit për shqiptimin e masës nga Pjesa e dytë, Kapitulli VIII të këtij Kodi. Kjo ankesë mund të paraqitet brenda tetë (8) ditëve nga dita e pranimin të aktvendimit ose të aktgjykimit.

2. Mbrojtësi për të mitur, prokurori i shtetit për të mitur, bashkëshorti, prindi, prindi adoptues ose kujdestari, i afërmi i gjakut në vijë të drejtë në cilëndo shkallë, vëllai ose motra mund të

ushtrojnë ankesë në emër të të miturit madje edhe kundër dëshirës së tij.

3. I mituri nuk mund të heqë dorë nga e drejta e tij në ankesë.

4. Ankesa kundër aktvendimit me të cilin shqiptohet masa edukative që mbahet në institucion e pezullon ekzekutimin e masës. Gjyqtari kompetent mund të vendosë të ekzekutojë masën institucionale pavarësisht nga ankesa nëse konstaton se kjo është në interesin më të mirë të të miturit pasi ta dëgjojë të miturin, prindin e tij, prindin adoptues apo kujdestarin.

Neni 70

Vendimi lidhur me ankesën

1. Gjykata e shkallës së dytë mund ta ndryshojë vendimin ndaj të cilit është ushtruar ankesa duke e shqiptuar një masë apo dënim më të rëndë vetëm nëse është kërkuar kjo në ankesën e prokurorit të shtetit për të mitur apo të dëmtuarit në pajtim me dispozitat përkatëse të Kodit të Procedurës Penale.

2. Nëse me aktgjykim në shkallë të parë nuk është shqiptuar burgim për të mitur, gjykata e shkallës së dytë mund ta shqiptojë burgimin për të mitur vetëm nëse mbahet shqyrtimi. Nëse me aktvendim ose me aktgjykim në shkallë të parë nuk është shqiptuar ndonjë masë edukative institucionale, gjykata e shkallës së dytë mund ta shqiptojë masën edukative institucionale vetëm nëse mbahet shqyrtimi.

Neni 71

Kërkesa për mbrojtjen e ligjshmërisë

Kërkesa për mbrojtjen e ligjshmërisë mund të paraqitet në pajtim me dispozitat e Kodit të procedurës penale, si dhe kur dënimi ose masa edukative i është shqiptuar të miturit me shkelje të dispozitave të këtij Kodi.

Neni 72

Kërkesa për rishikimin e procedurës penale

Dispozitat për rishikim të procedurës penale të pushuar me aktvendim të formës së prerë ose me aktgjykim të formës së prerë sipas dispozitave të Kodit të Procedurës zbatohen përshtatshmërisht. për rishikimin e procedurës ndaj të miturit, e cila është pushuar me aktvendim të formës së prerë në shqyrtim gjyqësor, me aktvendim të formës së prerë me të cilin shqiptohet masa edukative dhe me aktgjykim të formës së prerë me të cilin shqiptohet dënimi.

Neni 73

Kërkesa për zbutje të jashtëzakonshme të dënimit

Kërkesa për zbutje të jashtëzakonshme të dënimit paraqitet në pajtim me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale.

PJESA E KATËRT
EKZEKUTIMI I MASAVE DHE I DËNIMEVE

KAPITULLI I
EKZEKUTIMI I MASAVE TË DIVERSITETIT

Neni 74
Ekzekutimi dhe mbikëqyrja

1. Kur prokurori i shtetit për të mitur, shqipton masën e diversitetit, aktvendimi dhe të gjitha informacionet dërgohen në shërbimin sprovues kompetent për ekzekutimin e kësaj mase.
2. Prokurori i shtetit për të mitur e mbikëqyrë ekzekutimin e masës së diversitetit.
3. Nëse i mituri nuk e përmbush detyrimin e urdhëruar si masë diversiteti, shërbimi sprovues verifikon faktet dhe arsyet e mos përmbushjes së detyrimit dhe e informon prokurorin e shtetit për të mitur që e ka shqiptuar masën e diversitetit.

KAPITULLI II
EKZEKUTIMI I MASAVE EDUKATIVE

Neni 75
Parimet e përgjithshme mbi ekzekutimin e masave edukative joinstitucionale

1. Gjykata që ka shqiptuar masën edukative është kompetente për mbikëqyrjen e ekzekutimit të masës edukative dhe për lëshimin e urdhreve lidhur me ekzekutimin e masës edukative.
2. Shërbimi Sprovues që ndodhet në territorin ku i mituri ka banim të përhershëm apo të përkohshëm është përgjegjës lidhur me ekzekutimin e masës edukative, me përjashtim të masës edukative mbikëqyrje e shtuar nga ana e organit të kujdestarisë.
3. Masa edukative ekzekutohet duke respektuar personalitetin dhe dinjitetin e të miturve, duke inkurajuar zhvillimin e tyre fizik, moral dhe intelektual, si dhe duke mbrojtur shëndetin e tyre fizik dhe mendor.
4. Masa edukative ekzekutohet bazuar në planin individual të adaptuar sa më shumë që të jetë e mundur sipas personalitetit të të miturit dhe të përgatitur në pajtim me të arriturat bashkëkohore të dijes dhe përvojës.
5. Plani individual është i përgatitur në bazë të analizave gjithëpërfshirëse të karakteristikave të veçanta të të miturit, shkaqeve dhe llojit të veprës penale dhe formave të tjera të vështirësive në sjellje, si dhe shkallës së arsimimit, zhvillimit të të miturit dhe rrethanave të jetës së tij familjare.
6. Plani individual përfshin mjete motivuese të cilat u janë adaptuar karakteristikave personale të të miturit, regjistrimit në shkollë dhe aftësim profesional, aktiviteteve të kohës së lirë, aktivitetit me prindërit, prindërit adoptues, kujdestarit apo anëtarëve të tjerë të familjes së të miturit dhe mënyrave të tjera të ushtrimit të ndikimit ndaj të miturit.

Neni 76

Shpenzimet

1. Shpenzimet për ekzekutimin e masës edukative paguhen nga buxheti i Kosovës.
2. Prindërit ose personat të cilët janë të obliguar me ligj të kujdesen për të miturin mund të obligohen që të kontribuojnë në pagimin e shpenzimeve për ekzekutimin e masës edukative.
3. Niveli i kontributit të prindërve apo i personave të cilët me ligj detyrohen të kujdesen për të miturin caktohet nga gjykata kur merr aktvendim për shqiptimin e masës edukative. Nëse caktimi i nivelit të kontributit kërkon një studim të detajuar të gjendjes financiare të prindërve apo personave të cilët me ligj detyrohen të kujdesen për të miturin, gjykata së pari merr aktvendim për shqiptimin e masës edukative dhe pastaj vazhdon procedurën për caktimin e nivelit të kontributit.
4. Gjkata mund ta ndryshojë vendimin për nivelin e kontributit nëse më vonë ndryshojnë rethanat.

Neni 77

Vendimi i formës së prerë dhe ruajtja e të dhënave

1. Masa edukative ekzekutohet pas vendimit të formës së prerë të gjykata dhe kur nuk ka më pengesa juridike për ekzekutimin e saj, përveç rasteve kur ky Kod parasheh ndryshe.
2. Gjkata ruan të dhënat për çdo të mitur ndaj të cilit është shqiptuar masë edukative.

Neni 78

Masat adekuate të mbrojtjes

Gjatë ekzekutimit të masës edukative, gjykata mund të shqiptojë masa adekuate për mbrojtjen e të drejtave dhe të mirëqenies së të miturit, duke përfshirë edhe vendosjen e të miturit në strehimore ose në institucionin edukativ apo të ngjashëm, vendosjen e të miturit nën mbikëqyrjen e organit të kujdestarisë ose transferimin e të miturit në ndonjë familje tjetër. Gjkata e njofton organin e kujdestarisë për cilëndo masë të shqiptuar.

Neni 79

Ekzekutimi i masës së mbikëqyrjes së shtuar nga prindi, prindi adoptues ose kujdestari

1. Ekzekutimi i masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar nga prindi, prindi adoptues ose kujdestari fillon kur i mituri, prindi, prindi adoptues ose kujdestari pranon aktvendimin e formës së prerë mbi shqiptimin e masës edukative.
2. Prindi, prindi adoptues ose kujdestari i respektojnë urdhrat dhe udhëzimet e gjykatës e cila ka shqiptuar masën edukative dhe lejojnë shërbimin sprovues të verifikojë ekzekutimin e masës edukative.
3. Shërbimi Sprovues e informon gjykatën për mospërmbylljen e urdhërave dhe udhëzimeve nga ana e prindit, prindit adoptues apo kujdestarit.

4. Prindi, prindi adoptues ose kujdestari i të miturit dhe shërbimi sprovues e informojnë gjykatat mbi përparimin në ekzekutimin e masës edukative sipas kushteve të urdhëruara nga gjykata.

5. Shërbimi sprovues pa vonesë e informon gjykata për mos përmbushjen e detyrimit të veçantë nga i mituri të shqiptuar në pajtim me nenin 33 të këtij Kodi dhe për çfarëdo pengese në ekzekutimin e masës edukative.

Neni 80

Ekzekutimi i masës për mbikëqyrje të shtuar në familjen tjetër

1. Gjykata me propozim të shërbimit sprovues cakton familjen në të cilën vendoset i mituri ndaj të cilit është shqiptuar masa e mbikëqyrjes së shtuar në familjen tjetër.

2. Para dorëzimit të propozimit, shërbimi sprovues analizon personalitetin dhe nevojave të veçanta e të miturit dhe strukturën sociale dhe psikologjike të familjes në të cilën ai do të vendoset.

3. Sipas kushteve të njëjta, përparësi i jepet familjes me të cilën i mituri është në lidhje farefisnore apo është i lidhur emocionalisht.

4. Shërbimi sprovues dhe familja në të cilën i mituri do të vendoset nënshkruajnë marrëveshje me shkrim që i rregullon të drejtat dhe detyrimet e përbashkëta.

5. Familja ku i mituri duhet të vendoset lejon shërbimin sprovues ta verifikojë ekzekutimin e masës edukative.

6. Gjatë ekzekutimit të masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar në familjen tjetër, i mituri mbanë lidhje të përhershme me familjen e tij, përpos kur gjykata urdhëron ndryshe në bazë të propozimit të shërbimit sprovues.

7. Gjykata sipas detyrës zyrtare apo në bazë të propozimit të shërbimit sprovues mund të urdhërojë ndryshimin e vendit për të miturin, nëse rrethanat në familjen ku i mituri është i vendosur kanë ndryshuar në atë masë sa që ekzekutimi i masës edukative bëhet i vështirë.

8. Dispozitat e këtij Kodi mbi ekzekutimin e masës së mbikëqyrjes së shtuar nga prindi, prindi adoptues apo kujdestari zbatohen përshtatshëmrisht në ekzekutimin e masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar në familjen tjetër.

Neni 81

Ekzekutimi i masës së mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë

1. Organi kompetent i kujdestarisë është i autorizuar të ekzekutojë masën edukative të mbikëqyrjes së shtuar.

2. Organi i kujdestarisë menjëherë pas marrjes së aktvendimit për shqiptimin e masës edukative e cakton zyrtarin përgjegjës nga organi i kujdestarisë për ekzekutimin e masës dhe për këtë menjëherë e informon gjykata.

3. Nëse organi i kujdestarisë brenda periudhes së paku çdo tre (3) muaj nuk raporton për

zbatimin e masës së mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë, gjyqtari për të mitur njofton njësinë përkatëse të monitorimit dhe inspektimit në Ministrinë përgjegjëse për Punë dhe Mirëqenie Sociale. Gjyqtari për të mitur duhet të njoftohet për masat e ndërmarra nga njësia përkatëse për monitorim dhe inspektim.

4. Gjykata, prokurori i shtetit për të mitur, Shërbimi Sprovues, shkollat dhe institucionet tjera ndihmojnë dhe bashkëpunojnë me organin e kujdestarisë në ekzekutimin e kësaj mase edukative.

5. Prindi, prindi adoptues apo kujdestari i të miturit e informon organin e kujdestarisë për çfarëdo pengese në ekzekutimin e masës edukative.

6. Organi i kujdestarisë pa vonesë e informon gjykatën për mos përmbushjen e detyrimeve të posaçme të shqiptuara në pajtim me nenin 28 të këtij Kodi nga ana e të miturit, si dhe për çfarëdo pengese në ekzekutimin e masës edukative.

7. Dispozitat e këtij Kodi mbi ekzekutimin e masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues apo kujdestarit zbatohen përshtatshëmrisht në rastet e ekzekutimit të masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë.

Neni 82

Dispozitat e përgjithshme mbi masat edukative institucionale

1. I mituri ndaj të cilit ekzekutohet masa edukative institucionale, krahas të drejtave të parashikuara me këtë Kod, gëzon të njëjtat të drejta sikurse madhori i dënuar me burgim.

2. Me kërkesën e të miturit ose prindit të tij, prindit adoptues ose kujdestarit ose me propozimin e shërbimit sprovues, ekzekutimi i masës edukative institucionale mund të shtyhet për shkaqe të arsyeshme.

3. Për shtyrjen e ekzekutimit vendos gjykata.

4. Ankesa kundër aktvendimit në shkallë të parë për shtyrjen e ekzekutimit mund të parashtrohet në gjykatën e shkallës së dytë brenda tre (3) ditëve nga marrja e aktvendimit.

5. Kërkesa ose propozimi për shtyrjen e ekzekutimit e shtyn ekzekutimin e masës edukative institucionale deri në marrjen e aktvendimit të formës së prerë për kërkesën apo propozimin.

6. Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale mbi shtyrjen e ekzekutimit të dënimit me burgim zbatohen përshtatshëmrisht për shtyrjen e ekzekutimit të masës edukative institucionale.

Neni 83

Pezullimi i ekzekutimit të masës edukative institucionale

1. Me kërkesën e të miturit apo të prindit të tij, prindit adoptues ose kujdestarit, ose me propozimin e drejtorit të institucionit ku ekzekutohet masa edukative institucionale, masa edukative institucionale mund të pezullohet për arsye të justifikueshme deri në tre (3) muaj. Përgjashtimisht, për qëllime të trajtimit shëndetësor, pezullimi mund të vazhdojë deri në përfundim të trajtimit. Periudha e pezullimit nuk llogaritet në ekzekutimin e masës.

2. Gjykata vendos për pezullimin.

3. Ankesa kundër aktvendimit në shkallë të parë mund të parashtrohet në gjykatën e shkallës së dytë brenda tre (3) ditëve nga marrja e aktvendimit.

4. Gjykata pezullon ekzekutimin e masës edukative institucionale edhe kur i mituri i është nënshtruar ekzekutimit të masës para hyrjes në fuqi të aktvendimit mbi kërkesën ose propozimin për shtyrje të ekzekutimit të masës dhe më vonë konstatohet se kërkesa ose propozimi ka qenë i bazuar.

5. Në rastin e paraparë në paragrafin 1. të këtij neni, kohëzgjatja e ekzekutimit të masës edukative institucionale nuk llogaritet në kohëzgjatjen e pezullimit të ekzekutimit të masës edukative institucionale.

6. Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale mbi pezullimin e ekzekutimit të dënimit me burgim zbatohen përshtatshëm për pezullimin e ekzekutimit të masës edukative institucionale.

Neni 84

Ekzekutimi i masës së dërgimit në institucionin edukativ korrektues

1. Masa edukative e dërgimit në institucionin edukativ korrektues ekzekutohet në institucionin edukativ korrektues të themeluar për këtë qëllim. Institucioni edukativo korrektues është institucion korrektues i tipit gjysmë të hapur dhe të hapur.

2. Femrat të cilat i nënshtrohen kësaj mase edukative vendosen në sektorin e femrave të institucionit edukativ korrektues.

3. Madhorët të cilët i nënshtrohen kësaj mase edukative, si dhe të miturit të cilët mbushin moshën tetëmbëdhjetë (18) vjeçare në institucionin edukativ korrektues, vendosen në dhoma të veçanta të ndara në institucionin edukativ korrektues.

4. Drejtori i institucionit edukativ korrektues pas pranimit të vendimit të gjykatës për shqiptimin e masës edukative korrektuese, vendos për dërgimin e të miturit në regjimin e tipit të hapur apo gjysmë të hapur.

5. Programi, të drejtat, obligimet dhe beneficionet për të miturit në Qendrën Edukativo Korrektuese rregullohet me akt të veçantë nënligjor të nxjerrë nga Ministria e Drejtësisë.

6. Gjykata me shkrim urdhëron të miturin të paraqitet në institucionin edukativo- korrektues në një ditë të caktuar për ekzekutimin e masës edukative korrektuese.

7. Periudha kohore nga marrja e urdhrit dhe dita e paraqitjes nuk do të jetë më e shkurtër se tetë (8) ditë dhe as më e gjatë se pesëmbëdhjetë (15) ditë.

8. Gjykata e informon institucionin edukativ korrektues për datën kur i mituri duhet të paraqitet dhe i dorëzon vendimin e formës së prerë së bashku me certifikatën e lindjes, dëftesën e shkollës ose dokumentin për transferim, raportin e kontrollit mjekësor të dhënat penale të më hershme, procedurën e zbatuar, anketën sociale apo raportin parandëshkues të Shërbimit Sprovues.

9. Institucioni i autorizuar - i cili e pranon vendimin për ekzekutim e fillon ekzekutimin e dënimit brenda tre (3) ditëve nga pranimi i vendimit.

10. Nëse i mituri i cili është thirrur sipas rregullit nuk paraqitet në institucionin edukativo-korrektues, gjykata urdhëron që ai të transportohet në institucionin edukativo korrektues. Nëse i mituri fshihet ose ndodhet në arrati, gjykata e urdhëron lëshimin e letër rreshtimit.

11. Mënyra e transportimit të të miturit në institucionin edukativo- korrektues nuk e cenon dinjitetin e tij.

Neni 85

Pranimi në institucion

1. Kur i mituri pranohet në institucionin edukativo-korrektues, së pari konstatohet identiteti i tij, arsyeja e shqiptimit të masës, llojin e veprës dhe organi që ka shqiptuar masën edukative korrektuese, e më pas ai i nënshtrohet kontrollit mjekësor i cili duhet të bëhet nga mjeku i përgjithshëm apo ndonjë profesionalist tjetër i kualifikuar brenda njëzetekatër (24) orëve nga arritja. Emri i të miturit, arsyet dhe organi që ka shqiptuar masën edukative korrektuese, data dhe koha për pranimin e tij në institucionin korrektues shënohet në regjistër.

2. Brenda periudhës prej tridhjetë (30) ditësh pas pranimi të të miturit në qendër i bëhet vlerësimi fillestar në lidhje me shëndetin fizik dhe mendor, nevojat për edukim, aftësim profesional dhe nevojat tjera të ngjashme, me qëllim të përpilimit të planit individual. Plani individual hartohet nga ekipa multi diciplinare e institucionit edukativo-korrektues, sipas nevojës me angazhim edhe të profesionistëve dhe shërbimeve nga jashtë institucionit.

3. Të miturit ndahen në grupe edukative në harmoni me moshën e tyre, zhvillimin mendor dhe karakteristikat tjera në pajtim me veçoritë e planit të individualizuar.

4. Grupi edukativ ka më së shumti dhjetë (10) të mitur dhe një (1) edukator të veçantë.

Neni 86

Ushtrimet ditore dhe qëndrimi jashtë hapësirës të mbyllur

1. I mituri ka të drejtë që të ushtrojë në mënyrë të mjaftueshme për të ruajtur shëndetin dhe të kalojë së paku tri (3) orë jashtë hapësirës së mbyllur gjatë kohës së lirë.

2. Të miturit i garantohet një ambient i sigurt për t'u marrë me sport, për të ushtruar dhe për aktivitete të tjera fizike.

3. Për të ushtruar mbikëqyrjen e vazhduar disiplinore, të miturve u ndalohet që të largohen nga territori i institucionit edukativo-korrektues, përveç rasteve kur parashihet ndryshe me rregullat e brendshme të institucionit.

Neni 87

Arsimimi

Çdo i mitur i moshës së detyrueshme për shkollim ka të drejtë për arsim të përshtatshëm për nevojat dhe aftësitë dhe të përcaktuara për përgatitjen e tij apo të saj për kthim në shoqëri. Kurdo që është e mundur, arsimi i tillë duhet të sigurohet jashtë objekteve të privimit nga liria,

në shkollat e komunës dhe, në çdo rast, me arsimtarë të kualifikuar përmes programeve të integruara në sistemin arsimor ashtu që pas lirim, të miturit të mund të pa pengesë të vazhdojnë arsimin e tyre. Vëmendje e posaçme duhet kushtuar për arsimin e të miturve me origjinë të huaj apo me nevojë të veçanta kulturore apo etnike. Të miturit të cilët janë analfabetë apo kanë vështirësi në të nxënë duhet të gëzojnë të drejtën në arsim special.

Neni 88 **Vizitat**

1. I mituri ka të drejtë të vizitohet së paku një (1) herë në javë minimum deri në një (1) orë nga prindi i tij, prindi adoptues, kujdestari, bashkëshorti, fëmija, fëmija i adoptuar dhe nga të afërmit e tjerë të gjakut në vijë të drejtpërdrejtë ose në vijë anësore deri në shkallën e katërt.

2. I mituri ka të drejtë të vizitohet së paku një (1) herë në muaj nga persona të tjerë të cilët nuk ndikojnë negativisht në ekzekutimin e masës.

3. Drejtori i institucionit edukativo-korrektues ka autorizimin për të ndaluar vizitat për shkaqe të justifikueshme në pajtim me një akt nënligjor të nxjerrë nga Ministria e Drejtësisë

Neni 89 **Pushimet**

1. I mituri ka të drejtë në pushim ditor dhe javor në pajtim me dispozitat e përgjithshme të Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale.

2. I mituri ka të drejtë të shfrytëzimit të pushimeve në kuptim të paragrafit 1 të këtij neni, pas mbajtjes së një të tretës (1/3) të masës institucionale.

3. I mituri ka të drejtë në pushim vjetor prej tridhjetë (30) ditësh, të cilin me leje të drejtorit të Institucionit mund ta shfrytëzojë edhe jashtë lokaleve të institucionit.

4. Drejtori i institucionit edukativo-korrektues të miturit mund t'i lejojë pushim shtesë nga institucioni edukativo-korrektues për arsye edukative, profesionale, familjare ose arsye të tjera sociale deri në pesëmbëdhjetë (15) ditë çdo vit.

Neni 90 **Procedurat disiplinore**

1. Dispozitat mbi procedurat disiplinore dhe dënimet të zbatueshme për personat e dënuar me burgim të paraparë në Ligjin mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale zbatohen përshtatshmërisht për të miturin i cili i nënshtrohet masës së dërgimit në institucionin edukativo korrektues, nëse nuk është paraparë ndryshe me këtë Kod.

2. Të miturit nuk i shqiptohet veçimi në qeli të veçantë si dënim disiplinor.

3. I mituri mund të vendoset në njësi të veçantë të institucionit edukativo-korrektues si dënim disiplinor nën kushtet vijuese:

3.1. periudha e vendosjes në njësinë e veçantë nuk mund të kalojë pesëmbëdhjetë (15) ditë;

3.2. i mituri nuk vendoset i vetëm në njësinë e veçantë, përveç në raste të dhunës ekstreme apo sjelljeve të rrezikshme që ndikojnë në realizimin e planit të edukimit të të miturit. Gjatë kësaj periudhe, e cila nuk mund të jetë më gjatë se dyzet e tetë (48) orë, i mituri mbikqyrët nga psikologu dhe sipas nevojës i ofrohet ndihmë apo këshilla të nevojshme;

3.3. i mituri ka të drejtën të kalojë së paku tri (3) orë jashtë lokaleve të mbyllura gjatë kohës së lirë, në përputhje me nenin 86 të këtij Kodi dhe të pranoj vizita në përputhje me nenin 88 të këtij Kodi;

3.4. i mituri ka qasje në tekste mësimore dhe libra dhe literaturë tjetër në gjuhën të cilin ai e kupton, dhe e cila nuk mund të ketë ndikim të dëmshëm në edukimin e tij;

3.5. i mituri vizitohet nga zyrtari mjekësor dhe edukatori një (1) herë në ditë dhe dy (2) herë në javë nga drejtori i institucionit edukativo-korrektues;

3.6. i mitur mund të vendoset në njësi të veçantë nëse ekziston rrezik i drejtpërdrejtë për lëndim fizik të vetës ose dhunë ndaj personave të tjerë dhe qetësimi verbal nuk ka qenë i mjaftueshëm;

3.7. lidhur me vendosjen në njësi të veçantë, regjistrohen informatat në vijim: arsyeja për vendosje në njësi të posaçme; koha e fillimit dhe e mbarimit të vendosjes në njësi të posaçme; emri i të punësuarit të institucionit nën mbikëqyrjen e të cilit i mituri qëndron në njësi të posaçme; njoftimi i mjekut lidhur me gjendjen shëndetësore të të miturit.

4. Drejtori i institucionit ose personi i autorizuar nga ana e drejtorit e njofton prindin, prindin adoptues apo kujdestarin lidhur me vendosjen e të miturit në njësi të veçantë menjëherë pas nxjerrjes të vendimit përkatës.

5. Të gjitha gjërat të cilat mund t'i shfrytëzojë i mituri për ta rrezikuar jetën dhe shëndetin e tij konfiskohen nga i mituri i cili është i vendosur në njësi të veçantë.

6. I mituri i cili është i vendosur në njësinë e veçantë duhet të jetë nën mbikëqyrje të vazhdueshme të një të punësuarit të institucionit.

7. I mituri i cili vendoset në njësi të veçantë ka të drejtë të takohet me prindin, prindin adoptues apo kujdestarin;

8. Pas përfundimit të qëndrimit të të miturit në njësi të veçantë, psikologu i institucionit, drejtori i institucionit ose personi i autorizuar nga drejtori bisedojnë me të miturin për t'i identifikuar arsyet e sjelljes së të miturit të cilat kanë pasur për pasojë vendosjen e tij në njësi të veçantë dhe t'i marrin parasysh rezultatet e bisedës gjatë procesit të arsimimit të të miturit në të ardhmen.

Neni 91

Ekzekutimi i masës së dërgimit në institucionin për kujdes të posaçëm shëndetësor

1. I mituri të cilit i është shqiptuar masa edukative e dërgimit në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësor për shkak të çrregullimeve mendore dërgohet në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësor.

2. Me kërkesë të Shërbimit Sprovues, policia shoqëron të miturin në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësor.
3. Nëse ekzekutimi i masës edukative e dërgimit në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësor nuk mund të fillojë ose të vazhdojë për shkak se i mituri refuzon të zbatojë masën apo arratiset, shërbimi sprovues menjëherë e njofton gjykatën dhe stacionin policor kompetent, të cilët të miturin e transportojnë në institucion.
4. Mënyra e transportimit të të miturit në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësor nuk e cenon dinjitetin e tij. Zyrtari mjekësor e shoqëron të miturin gjatë transportimit të tij në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësor.
5. Institucioni i kujdesit të posaçëm shëndetësor e informon shërbimin sprovues dhe gjykatën mbi përparimin e ekzekutimit të masës edukative.
6. Institucioni veçanërisht e informon gjykatën për gjendjen shëndetësore të të miturit kur ai mbush moshën tetëmbëdhjetë (18) vjet.

Neni 92

Shqyrtimi, zëvendësimi dhe pushimi i masave edukative institucionale

1. Çdo gjashtë (6) muaj, drejtori i institucionit apo qendrës, ku ekzekutohet masa edukative gjykata dhe shërbimit sprovues i dorëzon raport për sjelljen e të miturit dhe suksesin në ekzekutimin e masës. Varësisht nga sukseksi i ekzekutimit të masës, drejtori paraqet propozim për ndryshimin apo pushimin e ekzekutimit të masës edukative në pajtim me planin individual.
2. Çdo gjashtë (6) muaj, gjyqtari për të mitur viziton të miturin e vendosur në institucion apo qendër, dhe përmes kontaktit të drejtpërdrejtë me të miturin dhe zyrtarëve drejtpërdrejtë të përfshirë në ekzekutimin e masës edukative institucionale dhe pas shqyrtimit të shënimeve të institucionit apo qendrës, konstaton nëse të miturit trajtohen në mënyrë korrekte dhe në pajtim me ligjin, dhe nëse masat edukative institucionale kanë qenë të suksesshme.
3. Nëse gjyqtari për të mitur me rastin e vizitës në qendrën edukuese korrektuese ku ekzekutohet masa ndaj të miturit vëren ndonjë parregullsi apo paligjshmëri menjëherë e njofton Inspektoratin për Mbikëqyrjen e institucioneve korrektuese, drejtorin e institucionit edukues- korrektues si dhe Drejtorin e përgjithshëm të Shërbimit Korrektues të Kosovës. Gjyqtari për të mitur duhet të njoftohet për masat e ndërmarra për evitimin e parregullsive dhe paligjshmërive.

Neni 93

Shqyrtimi i masës edukative institucionale

1. Gjykata që ka shqiptuar masën edukative shqyrton ekzekutimin e masës edukative çdo gjashtë (6) muaj.
2. I mituri, prindi i tij, prindi adoptues apo kujdestari, qendra, institucioni apo vendi ku ekzekutohet masa edukative ose shërbimi sprovues mund të kërkojnë rishqyrtimin e ekzekutimit të masës edukative.
3. Gjykata merr vendim për kërkesën të paraparë në paragrafin 2. të këtij neni brenda tetë (8) ditësh nga pranimi i kërkesës. Ankesa kundër këtij vendimi mund të dorëzohet në gjykatën e

shkallës së dytë brenda tri (3) ditësh nga pranimi i vendimit.

4. Gjatë shqyrtimit, gjykata i merr parasysh raportet e shërbimit sprovues dhe ato të drejtorit të institucionit apo qendrës ku një masë edukative institucionale ekzekutohet dhe dëgjon të miturin, prindin e tij, prindin adoptues a kujdestarin, avokatin mbrojtës, prokurorin dhe shërbimin sprovues.

5. Në bazë të rishqyrtimit, gjykata mund të vazhdojë apo të pushojë ekzekutimin e masës edukative apo atë ta zëvendësojë me një masë më të lehtë edukative.

6. Përjashtimisht nga paragrafi 5 i këtij neni, gjykata, masën edukative mund ta zëvendësojë me një masë më të rëndë edukative në rastin kur i mituri nuk i ka përmbushur detyrimet e posaçme të shqiptuara në pajtim me nenin 28 të këtij Kodi.

Neni 94

Pushimi dhe zëvendësimi i masës edukative institucionale

1. Nëse pas marrjes së formës së prerë të vendimit mbi shqiptimin e masës edukative, zbulohen rrethana tjera, fakte të reja ose fakte që kanë ekzistuar por që nuk kanë qenë të njohura në kohën kur vendimi është marrë, e të cilat në mënyrë të qartë do të ndikonin në zgjedhjen e masës, gjykata shqyrton vendimin dhe mund të pushojë ekzekutimin e masës apo atë mund ta zëvendësojë me ndonjë masë tjetër edukative. Gjyqtari kompetent nuk mund të shqiptojë masë më të rëndë në bazë të rishqyrtimit të provave të reja.

2. Nëse ekzekutimi i masës edukative nuk ka filluar brenda një (1) viti nga data prej së cilës vendimi mbi shqiptimin e masës bëhet i formës së prerë, gjykata rishqyrton vendimin dhe vendos për ekzekutimin apo pushimin e masës ose zëvendësimin e saj me ndonjë masë tjetër edukative. Gjkata nuk mund të shqiptojë masë më të rëndë.

3. Rishqyrtimi i masës edukative në pajtim me këtë nen bëhet në pajtim me nenin 93 të këtij Kodi.

Neni 95

Ankesat dhe lutjet

Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale lidhur me dorëzimin e ankesave dhe lutjeve nga personat e dënuar me burgim, vlejnë përshtatshmërisht për dorëzimin e ankesave dhe lutjeve nga të miturit ndaj të cilëve janë duke u ekzekutuar masa edukative – korrektuese, apo dërgimi në institucionin për kujdes të posaçëm shëndetësor.

KAPITULLI III

EKZEKUTIMI I DËNIMEVE

Neni 96

Ekzekutimi i gjobës

1. Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale lidhur me ekzekutimin e gjobës zbatohen përshtatshmërisht për ekzekutimin e gjobës të shqiptuara për të mitur.

2. Gjoha e shqiptuar ndaj të miturit e cila nuk është paguar nuk mund të zëvendësohet me burgim.

Neni 97

Ekzekutimi i urdhrit për punë në dobi të përgjithshme

1. Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale për ekzekutimin e dënimit me urdhrin për punë në dobi të përgjithshme zbatohen përshtatshmërisht për ekzekutimin e urdhrave për punë në dobi të përgjithshme të shqiptuara ndaj të miturve.

2. Nëse është në interes të të miturit, shërbimi sprovues mund të kërkojë ndihmë apo bashkëpunim me organin e kujdestarisë apo përfaqësuesin ligjor të të miturit.

3. Kujdes i veçantë duhet kushtuar që puna në dobi të përgjithshme të mos pengojë vijimin e rregullt në shkollë ose aktivitetet tjera të rëndësishme.

4. Gjykata e cila e ka shqiptuar dënimin për punë në dobi të përgjithshme, zyrtarët e shërbimit sprovues i dorëzojnë raport me shkrim dhe e njoftojnë për çfarëdo pengese në ekzekutimin e kësaj mase.

5. Nëse i mituri nuk mund të kryejë punën në dobi të përgjithshme për shkak të ndryshimit të mëvonshëm të rrethanave për të cilat ai nuk është përgjegjës, shërbimi sprovues nga gjykata kërkon rishqyrtimin e urdhrit për punë në dobi të përgjithshme.

6. Varësisht nga rezultatet e arritura, gjykata mund ta ndryshojë urdhrin apo ta pushojë ekzekutimin e masës.

Neni 98

Ekzekutimi i burgut për të mitur

1. Dispozitat e këtij Kodi që rregullojnë dërgimin, pranimin, qëndrimin dhe shtyrjen e ekzekutimit, caktimin e grupeve arsimore, të drejtat në vizitë dhe angazhimin në ushtrime fizike, përcaktimin e punës dhe edukimin, mundësinë e shkollimit të rregullt, dënimet disiplinore të të miturve në institucionet edukative dhe procedurat për ankesa dhe lutje, gjithashtu vlejnë edhe për ekzekutimin e dënimeve me burg për të miturit.

2. Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale për ekzekutimin e dënimit me burgim zbatohen përshtatshmërisht për ekzekutimin e dënimit me burgim për të mitur në rastet kur nuk janë në kundërshtim me këtë Kod.

3. I mituri i cili është dënuar me burgim për të mitur, krahas të drejtave të parapara me këtë Kod, gëzon të njëjtat të drejta si personi madhor i dënuar me burgim.

Neni 99

Aftësimi profesional dhe punësimi

1. Gjatë kohës së mbajtjes së dënimit, të miturve u ofrohet aftësim i duhur profesional i bazuar në njohuritë e tyre, shkathtësitë, interesimet dhe punën që është duke e kryer, varësisht prej mundësive të institucionit korrektues. Bazat e trajtimit përfshijnë punën e dobishme edukative me shpërblim përkatës, lehtësimin dhe inkurajimin e kontakteve me jashtë të të miturve përmes

letrave, telefonit, pranimin e vizitave, vizitave në shtëpi, aktiviteteve sportive dhe ofrimit të kushteve të nevojshme për kryerjen e ritualeve fetare.

2. Stafi profesional i shërbimit që trajton të miturin duhet të ketë trajnim adekuat për qasje dhe punën me fëmijë dhe njohuri të duhura nga lëmi i pedagogjisë dhe psikologjisë.

Neni 100

Tipi i institucionit dhe kategorizimi i brendshëm

1. Burgimi për të miturit mbahet në institucion korrektues për të mitur dhe, në raste të jashtëzakonshme, në pavijone të ndara të institucionit korrektues për persona madhor. Institucioni korrektues për të mitur është i llojit gjysmë të hapur. Përgjashtimisht të miturit mund të mbajnë dënimin me burgim për të mitur në institucionin korrektues të tipit të mbyllur.

2. Meshkujt dhe femrat e vuajnë dënimin e tyre të burgimit të të miturve në institucione të ndara korrektuese apo në pavijone të ndara të institucioneve të tilla.

3. Të miturit të cilët arrijnë moshën madhore gjatë ekzekutimit të dënimit me burgim të të miturit duhet të vendosen në pavijone të ndara të institucionit. Të miturit e mbajnë dënimin e tyre me burgim në institucionin korrektues për të mitur derisa të mbushin moshën njëzetetë (23) vjet. Nëse deri në këtë moshë ata nuk e kanë mbajtur dënimin e plotë, ata transferohen në institucionin korrektues për të rritur. Në raste të veçanta, personave të dënuar të cilët kanë mbushur njëzetetë (23) vjet mund t'u lejohet qëndrimi në institucionin korrektues për të mitur nëse kjo është e nevojshme për kryerjen e përgatitjes ose aftësimin profesional të tyre, apo nëse pjesa e mbetur e dënimit të tyre që duhet mbajtur nuk është më e gjatë se gjashtë (6) muaj.

4. Madhorëve të cilëve u është shqiptuar dënimi për të mitur vendosen në një pavijon të ndarë të institucionit.

5. Çdo vit, drejtori i institucionit ku ekzekutohet dënimi për të mitur është i obliguar t'ia paraqesë raportin gjykatës e cila e ka shqiptuar dënimin për të mitur për sjelljen e të miturit dhe ekzekutimin e burgimit të të miturit.

Neni 101

Mbajtja e përbashkët e dënimit apo ndarja

1. Si rregull, të miturit i mbajnë dënimet e tyre në ambiente të përbashkëta me të miturit e tjerë të dënuar.

2. Me kërkesë të të miturit, drejtori i institucionit korrektues mund të lejoj që i mituri të ndahet nga personat tjerë të dënuar, nëse drejtori çmon se shqetësimet e cekura në kërkesën e të miturit janë të arsyeshme dhe se nuk ka mundësi tjera për trajtimin e shqetësimeve të të miturit. Kërkesa e të miturit që të ndahet nga personat e tjerë duhet të parashtrohet në formë të shkruar.

3. Drejtori i institucionit korrektues mund t'i urdhëroj të miturit që të ndahet nga personat tjerë të dënuar, pa kërkesën e të miturit për ndarje të tillë, vetëm nëse masa e tillë është e nevojshme:

3.1. për të parandaluar rrezikun për jetë apo shëndet të të miturit a personave të tjerë; ose

3.2. për të parandaluar kërcënimin ndaj sigurisë së institucionit korrektues të shkaktuar nga prania e vazhdueshme e të miturit brenda përbrenda gjithë njerëzve të burgut.

4. Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale për ndarjen nga personat tjerë të dënuar aplikohen përshtatshmërisht për ndarjen e të miturit nga personat tjerë të dënuar.

Neni 102

Pushimi vjetor dhe ndalimi i vetmisë

1. Në përputhje me aktin nënligjor të nxjerrë nga Ministria e Drejtësisë, drejtori i institucioni mund t'i lejojë të miturit pushim gjatë vitit, pas kryerjes së një të tretës (1/3) së dënimit i cili nuk mund të jetë më gjatë se tridhjetë (30) ditë brenda një viti, për t'i vizituar prindërit, prindërit birësues, bashkëshortin(ën) kujdestar(e), fëmijët, fëmijët e birësuar, vëllezërit dhe motrat e tij.

2. Pushimi zgjat deri në tridhjetë (30) ditë dhe sipas rregullit ai lejohet atëherë kur nuk mbahen mësimet.

3. I mituri ka të drejtë të kalojë të paktën tri (3) orë gjatë ditës në ambient të hapur brenda institucionit.

4. I mituri nuk i nënshtrohet vetmisë si dënim disiplinor.

Neni 103

Parashkrimi i ekzekutimit të dënimit me burg për të mitur

1. Dënimi i shqiptuar me burg për të mitur nuk mund të ekzekutohet kur kalojnë:

1.1. dhjetë (10) vite nga dënimi i formës së prerë me dënim me burg për të mitur mbi pesë (5) vite;

1.2. pesë (5) vite prej dënimit të formës së prerë me dënim me burg për të mitur mbi tre (3) vite;

1.3. tre (3) vite nga dënimi i formës së prerë me dënim me burg për të mitur mbi një (1) vit;

1.4. dy (2) vite nga forma e prerë e dënimit me dënim me burg për të mitur deri në një (1) vit.

Neni 104

Shpenzimet

Shpenzimet lidhur me ekzekutimin e masave dhe dënimeve dhe parapara me këtë Kod bien në barrë të buxhetit të Kosovës.

Neni 105

Të drejtat e të miturit të garantuara gjatë ekzekutimit të masas edukative institucionale dhe burgimit për të mitur

1. I mituri ndaj të cilit ekzekutohet masa edukative institucionale dhe burgimit për të mitur ka të drejtë por duke mos u kufizuar në:

- 1.1. strehim që i përgjigjet kushteve bashkëkohore higjienike dhe rrethanave vendore klimatike;
- 1.2. marrjen me ushtrime fizike;
- 1.3. ushqim të përshtatshëm për ruajtjen e shëndetit;
- 1.4. disponim të vazhdueshëm në uji të pijshëm;
- 1.5. veshmbathje;
- 1.6. përkujdesje shëndetësore;
- 1.7. dërgimin e parashtrësve organeve kompetente;
- 1.8. korrespondencë pa kufizuar;
- 1.9. thirrje telefonike;
- 1.10. pranimin e vizitave;
- 1.11. kalimin e kohës në lokale të veçanta;
- 1.12. pranimin e pakove;
- 1.13. punë;
- 1.14. shpërblim mujor;
- 1.15. disponimin me shpërblimin;
- 1.16. benificione;
- 1.17. të mos punoj për shkak të shtatëzënisë;
- 1.18. shpikje dhe inovacione teknike të arritura gjatë mbajtjes së denimit;
- 1.19. arsimim;

1.20. informim;

1.21. ushtrimin e fesë;

2. Për të drejtat e të miturve përshtatshmërisht aplikohen dispozitat e Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve Penale nëse më këtë Kod nuk është paraparë ndryshe.

KAPITULLI IV

NDIHMA PAS EKZEKUTIMIT TË MASAVE PËR EDUKIMIN INSTITUCIONAL OSE BURGIMIT TË TË MITURIT

Neni 106

Ndihma gjatë dhe pas lirit

1. Gjatë tërë kohës derisa një masë e edukimit institucional ose burgimi për të mitur është duke u ekzekutuar, shërbimi sprovues mban kontakte të përhershme me të miturin, prindin, prindin adoptues apo kujdestarin e tij dhe institucionin në të cilin është vendosur i mituri.

2. Jo më vonë se tre (3) muaj para lirit të të miturit, institucioni ose qendra korrektuese në të cilin është duke u zbatuar masa e edukimit institucional ose burgimi për të mitur i njofton prindërit e tij, prindërit birësues apo kujdestarë dhe shërbimin sprovues lidhur me këtë dhe ua propozon atyre masat për pranimin e të miturit.

3. Institucioni korrektues, e njofton gjykatën dhe Shërbimin sprovues për lirin e të miturit.

4. Shërbimi sprovues i ofron ndihmë të miturit pas lirit për aq kohë sa ai ka nevojë, por jo më gjatë se dymbëdhjetë (12) muaj. Nëse është në interesin e të miturit, Shërbimi sprovues mund të kërkojë ndihmë ose bashkëpunim prej Organit të Kujdestarisë ose përfaqësuesit ligjor të të miturit.

5. Pas lirit të të miturit, Organi i Kujdestarisë ndërmerr një kujdes të veçantë për të miturin i cili nuk ka prindër apo për të miturin rrethanat familjare të të cilit nuk janë zgjidhur.

6. Kujdesi, mund të përfshijë në veçanti vendosjen, ushqimin, sigurimin e veshmbathjes, trajtimin mjekësor, rregullimin e rrethanave familjare, kryerjen e aftësimin profesional dhe punësimin e të miturit.

KAPITULLI V

EKZEKUTIMI I MASAVE PËR TRAJTIMIN E DETYRUESHËM REHABILITUES OSE TRAJTIMIN E DETYRUESHËM PSIKIATRIK

Neni 107

Zbatimi subsidiar

1. Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale për ekzekutimin e masës për trajtim të detyrueshëm rehabilitues dhe dispozitat e ligjit në fuqi mbi ekzekutimin e trajtimit të detyrueshëm psikiatrik të shqiptuar madhorëve, zbatohen përshtatshmërisht për ekzekutimin e

këtyre masave të shqiptuara ndaj të miturve.

2. I mituri e mban masën e trajtimit të detyrueshëm në pavijon të veçantë të institucionit për kujdes të posaçëm ku këto masa ekzekutohen.

PJESA E PESTË
MBROJTJA E FËMIJËVE VIKTIMA TË VEPRAVE PENALE

KAPITULLI I
MBROJTJA E FËMIUT SI VIKTIMË NË PROCEDURËN PENALE

Neni 108
Dispozitat e përgjithshme

1. Gjyqtari për të mitur apo trupi gjykues për të mitur, i gjykojnë personat madhor për veprat penale kur viktima paraqitet fëmijë, për vepra penale në vijim të parapara me Kodin Penal të Republikës së Kosovës dhe Ligjit për ndalimin e bashkimit në Konflikte të Armatosura jashtë territorit të Vendit si në vijim:

- 1.1. rekrutimi dhe regjistrimi i personave midis moshës pesëmbëdhjetë (15) dhe tetëmbëdhjetë (18) vjet në konfliktin e armatosur;
- 1.2. skllavëria, kushtet e ngjashme me skllavërinë dhe puna e detyruar;
- 1.3. kontrabandimi me migrantë;
- 1.4. trafikimi me njerëz;
- 1.5. fshehja e dokumenteve të identifikimit të viktimave të skllavërisë ose trafikimit me njerëz;
- 1.6. rrëmbimi;
- 1.7. shtrëngimi;
- 1.8. privimi i kundërligjshëm i lirisë;
- 1.9. tortura;
- 1.10. dhunimi;
- 1.11. shërbime seksuale të viktimës së trafikimit;
- 1.12. sulmi seksual;
- 1.13. degradimi i integritetit seksual;

- 1.14. keqpërdorimi seksual i personave me çrregullime ose paaftësi mendore apo emocionale;
- 1.15. keqpërdorimi seksual i personave nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet;
- 1.16. nxitja e akteve seksuale, prekjes apo aktiviteteve nga personat nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet;
- 1.17. ofrimi i materialit pornografik personave nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet;
- 1.18. keqpërdorimi i fëmijëve në pornografi;
- 1.19. keqpërdorimi seksual duke keqpërdorur pozitën, autoritetin apo profesionin;
- 1.20. nxitja e akteve seksuale me premtim të rrejshëm të martesës;
- 1.21. mundësimi ose detyrimi në prostitucion;
- 1.22. ofrimi i lokaleve për prostitucion;
- 1.23. marrëdhëniet seksuale brenda familjes;
- 1.24. bashkësia jashtëmartesore me personin nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet;
- 1.25. ndryshimi i statusit familjar të fëmijës;
- 1.26. marrja apo mbajtja e kundërligjshme e fëmijës;
- 1.27. keqtrajtimi apo braktisja e fëmijës;
- 1.28. shkelja e detyrimeve familjare;
- 1.29. shmangia nga sigurimi i mjeteve të jetesës;
- 1.30. pengimi dhe mosekzekutimi i masave për mbrojtjen e fëmijëve;
- 1.31. mosraportimi i abuzimit të fëmijëve;
- 1.32. përhapja e sëmundjeve venerike;
- 1.33. përhapja e virusit HIV;
- 1.34. intoksikimi i personit tjetër me narkotikë ose substancë psikotrope;
- 1.35. bashkimi apo pjesëmarrja në ushtrinë ose policinë e huaj, në formacionet e jashtme paraushtarake ose parapolicore, në organizimet grupore apo individualisht jashtë territorit të Kosovës;

1.36. Martesa e Detyruar.

2.Neni 48 i këtij Kodi zbatohet përshtatshëmrisht në gjykimin e personit për veprë penale të kryer ndaj fëmijës sipas këtij neni.

Neni 109**Zbatimi i procedurës penale**

1. Procedura penale kundër kryesit të veprës penale sipas nenit 108 të këtij Kodi zhvillohet sipas dispozitave të Kodit të Procedurës Penale, përveç dispozitave për dhënien e urdhrin ndëshkimor i përcaktuar me dispozitat e Kodit të procedurës penale dhe nëse nuk është paraparë ndryshe me këtë Kod.

2. Veprat penale të kryera ndaj fëmijëve i hetojnë zyrtarët e policisë të specializuar në këtë fushë.

3. Për veprat penale të parapara në nenin 108 të këtij Kodi, aplikohen edhe dispozitat e Kapitulli II për mbrojtjen e fëmijëve viktimë apo dëshmitarë.

4.Neni 47 i këtij Kodi zbatohet përshtatshëmrisht për procedurat ku përfshihen veprat penale të kryera ndaj fëmijës.

5. Me qëllim të mbrojtjes së fëmijut të dëmtuar me veprën penale nga neni 108 të këtij kodi zbatohen edhe dispozitat tjera përkatëse të Ligjit për mbrojtjen e dëshmitarëve, përjashtimisht nëse me këtë Kod nuk është përcaktuar ndryshe.

KAPITULLI I II**MBROJTJA E FËMIJËVE VIKTIMA APO DËSHMITARË****Neni 110****Interesi më i mirë i fëmijës**

Çdo fëmijë viktimë apo dëshmitar, në kontekstin e këtij kapitulli, ka të drejtë që interesi i tij më i mirë të jetë konsiderata mbizotëruese.

Neni 111**Parime të përgjithshme**

1. Fëmija viktimë apo dëshmitar trajtohet pa asnjë lloj diskriminimi.

2. Fëmija viktimë apo dëshmitar i veprës penale trajtohet në mënyrë miqësore dhe të ndjeshme, që respekton dinjitetin e tij gjatë gjithë procedurave ligjore, duke marrë parasysh situatën personale dhe nevojat e afërta dhe të veçanta, moshën, gjininë, aftësitë e kufizuara, nëse ka, dhe nivelin e pjekurisë së tij.

3. Ndërhyrja në jetën private të fëmijës kufizohet në minimumin e nevojshëm, siç përcaktohet në ligj, me qëllim sigurimin e standardeve të larta të dhënies së dëshmisë dhe një rezultat objektiv dhe të paanshëm të procedurave.

4. Mbrohet fshehtësia e informacionit lidhur me fëmijën viktimë apo dëshmitar.
5. Informacioni, që pritet të bëjë identifikimin e fëmijës si dëshmitar apo viktimë, nuk botohet pa lejen e shprehur qartë të gjykatës.
6. Fëmija viktimë apo dëshmitar ka të drejtë t'i shprehë pikëpamjet, opinionet dhe bindjet e tij lirisht, me fjalët e tij, dhe ka të drejtë të japë kontribut për vendimet që ndikojnë në jetën e tij, përfshirë vendimet që merren gjatë procesit gjyqësor.

Neni 112

Veprimet procedurale

1. Kur zbatohet procedurë për vepër penale e kryer ndaj fëmijës, institucionet veprojnë me kujdes të posaçëm ndaj fëmijës i cili ka pësuar dëmtime nga vepra penale, duke e pasur parasysh moshën e tij, karakteristikat personale, nevojat e veçanta, edukimin dhe ambientin në të cilin jeton ai, në mënyrë që t'iu shmangen pasojave të mundshme të dëmshme për edukimin dhe zhvillimin e tij. Kontrollimi i fëmijës bëhet me ndihmën e pedagogut, psikologut ose të ndonjë eksperti tjetër profesional.
2. Gjyqtari kompetent do ta marr në pyetje fëmiun ose të miturin e dëmtuar me vepër penale, në pajtim me paragrafin 4. të këtij neni, ashtu që gjykata, prokurori i shtetit, i mituri dhe mbrojtësi mund të parashtrojnë pyetje e të mos jenë prezent në të njehtin lokal me të dëmtuarin. Marrja në pyetje e fëmiut ose të miturit kryhet ashtu që pyetjet mund t'i parashtrojnë nëpërmjet gjyqtarit kompetent, ndërsa, sipas nevojës, me ndihmën e pedagogut, psikologut ose të personit tjetër profesional.
3. Fëmija ndaj të cilit është kryer vepër penale, mund të merret në pyetje si dëshmitar në shtëpinë e tij ose në ndonjë lokacion tjetër ku ndodhet ai ose në qendrën për punë sociale, apo përmes mjeteve teknike. Për marrjen e tillë në pyetje zbatohet paragrafi 4. i këtij neni.
4. Nëse fëmija ndaj të cilit është kryer vepra penale sipas nenit 108 të këtij kodi merret në pyetje si viktimë apo dëshmitar, marrja e tillë në pyetje zbatohet më së shumti dy (2) herë, dhe atë si në vijim:
 - 4.1. marrja në pyetje për herë të parë zbatohet me ndihmën e psikologut dhe udhëheqet nga ana e prokurorit të shtetit. Në pamundësi të sigurimit të psikologut, marrja në pyetje zbatohet nga ana e prokurorit, pa prezencën e tij;
 - 4.2. marrja në pyetje për herë të dytë bëhet me ndihmën e psikologut dhe udhëheqet nga ana e gjyqtarit kompetent. Në pamundësi të sigurimit të psikologut, marrja në pyetje zbatohet nga ana e gjyqtarit kompetent, pa prezencën e tij.
5. Për njoftimin dhe prezencën e të pandehurit dhe të mbrojtësit të tij, të përfaqësuesit të të dëmtuarit si dhe përfaqësuesit ligjor të tij, në të gjitha fazat e procedurës penale, zbatohen dispozitat e Kodit të Procedurës Penale.
6. Fëmiu si viktimë e veprës penale duhet të ketë përfaqësues të autorizuar në të gjitha fazat e procedurës penale. Për qëllim të këtij kapitulli, përfaqësuesi i autorizuar nënkupton përfaqësuesin, siç është përcaktuar në paragrafin 1. të nenit 63 të Kodit të procedurës penale.
7. Fëmiu merret në pyetje në ambient miqësor dhe të përshtatshëm për moshën dhe zhvillimin

e tij si dhe nevojat e veçanta.

8. Marrja në pyetje mund të incizohet ne audio dhe video dhe ai incizim transkriptohet fjalë për fjalë dhe mund të përdoret si provë.

9. Sipas paragrafit 8. të këtij neni, çdo incizim teknik i marrjes në pyetje përmes mjeteve teknike asgjësohet brenda pesë (5) viteve nga hyrja në fuqi e vendimit gjyqësor.

10. Gjyqtari kompetent e informon organin kompetent të kujdestarisë për faktet dhe provat e vërtetuara në procedurë penale të cilat kanë kontribuar ose kanë mundësuar kryerjen e veprës penale, në mënyrë që të ndërmerren masa për mbrojtjen e të drejtave dhe të mirëqenies së fëmijës.

Neni 113

Heqja e të drejtave për përkujdesje prindërore

Nëse gjatë procedurës penale vërtetohet se prindi i keqpërdor apo i lë pas dore detyrat prindërore dhe të drejtat, ose po i shkel të drejtat e fëmijës, prokurori e informon organin e kujdestarisë për procedurën jashtëkontestimore për heqjen e të drejtave për përkujdesje prindërore nga prindi.

Neni 114

Obligimi për të bërë kallëzimin e veprave penale ku fëmija është viktimë

1. Është obligim i prindërve, mësuesve, mjekëve, punëtorëve social, mbrojtësve të viktimave dhe kategorive të tjera të profesionistëve, sipas rastit, që të njoftojnë policinë, në rast se kanë bazë të arsyeshme për të dyshuar se fëmija është viktimë i një vepre penale.

2. Personat, sipas paragrafit 1. të këtij neni, ndihmojnë fëmijën, derisa fëmija të marrë ndihmën e duhur profesionale.

3. Obligimi për të bërë kallëzimin, siç parashikohet në paragrafin 1. të këtij neni, e tejkalon detyrimin për fshehtësinë e informacionit, me përjashtim të rastit të konfidencialitetit avokat-klient.

Neni 115

Fshehtësia e informacionit

Përveç mbrojtjes ekzistuese ligjore për jetën private të fëmijëve viktimë apo dëshmitar, me përjashtim të nenit 12 paragrafin 3. të këtij kapitulli të gjithë personat që punojnë me fëmijën viktimë apo dëshmitar, mbajnë të fshehtë gjithë informacionin për fëmijët viktimë dhe dëshmitarë, që mund ta kenë marrë gjatë kryerjes së detyrës së tyre.

Neni 116

Mbrojtja e fëmijëve nga kontakti me kryerësit e veprës penale

1. Personi madhor i cili është dënuar me vendim të formës së prerë për një vepër penale të paraparë në nenin 108 të këtij Kodi, nuk duhet të konsiderohet si kandidat që të punojë në një shërbim, institucion a organizatë që ofron shërbime për fëmijë.

2. Shërbimet, institucionet ose organizatat që ofrojnë shërbime për fëmijë, marrin masat e përshtatshme me qëllim që personat, të cilët janë akuzuar për një vepër penale, të cilësuar si vepër penale ndaj një fëmije, nuk janë në kontakt me fëmijët.

Neni 117

Zyra për Mbrojtje dhe Ndihmë Viktimave

Zyra për Mbrojtje dhe Ndihmë Viktimave (në tekstin e mëtejshëm: Zyra) ka për obligim që të sigurojë mbrojtjen e të drejtave të viktimave në sistemin e drejtësisë. Ky obligim ekziston kryesisht gjatë procedurës së hetimeve, ndjekjes dhe dënimit të një kryesi. Ky obligim përfshin edhe rastet ku shteti përmes gjykatës mund ti kufizojë të drejtat dhe privilegjet e kryesit i një urdhëri për mbrojtje.

Neni 118

Mbrojtësi i Viktimave

Mbrojtësi i viktimave është përfaqësues i autorizuar i cili ka kompetencë për ta njoftuar palën e dëmtuar për të drejtat e tij dhe përfaqësimin e interesave të viktimës në procedurën në prokurori dhe gjykatë, dhe kur është e nevojshme e referon viktimën tek ofruesit tjerë të shërbimeve. Mbrojtësi i viktimave vepron në emër të viktimës kur është e nevojshme për të ndaluar shkeljen e të drejtave të viktimës dhe për të kërkuar veprim për garantimin e mbrojtjes së tyre.

Neni 119

E drejta për t'u informuar

1. Fëmija viktimë apo dëshmitar, prindërit, prindi adoptues, kujdestari, përfaqësuesi i autorizuar, mbrojtësi i viktimave, që nga kontakti i tyre i parë me procesin gjyqësor dhe gjatë gjithë këtij procesi, informohen menjëherë për rrjedhën e procesit dhe, për aq sa është e mundur dhe e përshtatshme, për sa më poshtë:

1.1. procedurat gjyqësore penale ku përfshihen të rritur dhe të miturit, përfshirë rolin e fëmijëve viktimë apo dëshmitarë, rëndësia, koha dhe mënyra e dhënies së dëshmisë, si dhe mënyrat si do të kryhen intervistat gjatë procedurës përgaditore apo gjykimit;

1.2. mekanizmat ekzistues mbështetës për fëmijën viktimë apo dëshmitar kur bën ankesë dhe merr pjesë në procedurën përgatitore apo procedurën gjyqësore, përfshirë vënien e një përfaqësuesi të autorizuar ose personi tjetër të përshtatshëm, të caktuar për të ofruar asistencë, në dispozicion të viktimës;

1.3. vendi dhe orari i veçantë i seancave dhe veprimtarive të tjera përkatëse;

1.4. disponueshmërinë e masave mbrojtëse;

1.5. mekanizmat ekzistues për shqyrtimin e vendimeve që dëmtojnë fëmijën viktimë apo dëshmitar;

1.6. të drejtat përkatëse të fëmijëve viktimë dhe dëshmitarë;

1.7. mundësitë ekzistuese për përfitim të dëmshpërblimit nga kryesi i veprës penale ose nga shteti përmes procesit gjyqësor, procedurës civile apo proceseve të tjera;

1.8. disponueshmërinë e shërbimeve shëndetësore, psikologjike, sociale dhe shërbimeve të tjera përkatëse dhe të mjeteve që mundësojnë përdorimin e këtyre shërbimeve, si dhe disponueshmërinë e këshillave apo përfaqësimit ligjor ose të ndonjë lloji tjetër dhe mbështetjes emergjente financiare, nëse është e mundur një gjë e tillë;

1.9. progresin dhe zgjidhjen e çështjes specifike, përfshirë ndalimin, arrestimin dhe mbajtjen në gjendje paraburgimi të të akuzuarit, ndonjë ndryshim të afërt të kësaj gjendjeje, vendimin e prokurorit, zhvillimet përkatëse pas përfundimit të gjykimit dhe rezultatin përfundimtar të çështjes.

Neni 120 **Mbrojtja ligjore**

1. Mbrojtja ligjore për fëmijët viktimë bëhet përshtatshëm sipas nenit 63 paragrafi 1. dhe 2. i Kodit të procedurës penale.

2. Në rastet kur viktimë ose përfaqësuesi i tij ligjor nuk angazhon përfaqësues të autorizuar, gjykata ose prokurori i shtetit ose ndonjë autoritet tjetër që drejton procedurën e emëron një përfaqësues të autorizuar sipas detyrës zyrtare me shpenzime publike.

Neni 121 **Masat dhe urdhërat mbrojtëse**

1. Në çdo fazë të procesit gjyqësor, kur siguria e fëmijës viktimë apo dëshmitar gjykohet se është në rrezik, gjyqtari kompetent vendos për marrjen e masave mbrojtëse për fëmijën. Këto masa mund të përfshijnë masat e parapara në Ligjin përkatës për Mbrojtje nga Dhuna në Familje, por duke mos u kufizuar si më poshtë:

1.1. të shmangët kontakti i drejtpërdrejtë mes fëmijës viktimë ose dëshmitar dhe të akuzuarit, në çdo etapë të procesit gjyqësor;

1.2. të kërkohet mbrojtje për fëmijën viktimë apo dëshmitar nga policia ose institucionet të tjera përkatëse dhe të mos bëhet publike vendndodhja e fëmijës;

1.3. të merren ose të kërkohet nga autoritetet kompetente marrja e masave të tjera mbrojtëse që mund të gjykojnë të përshtatshme.

Neni 122 **Gjuha, përkthyesi dhe masa të tjera për ndihmë të veçantë**

1. Gjyqtari kompetent siguron që procedurat lidhur me dëshminë e fëmijës viktimë apo dëshmitar, të zhvillohen në një gjuhë që të jetë e thjeshtë dhe e kuptueshme për fëmijën.

2. Nëse fëmija ka nevojë për ndihmën e përkthimit në një gjuhë që fëmija e kupton, atij i vihet në dispozicion një përkthyes falas.

3. Nëse, duke patur parasysh moshën, nivelin e pjekurisë ose nevojat e veçanta individuale të fëmijës, që mund të përfshijnë, por jo vetëm, aftësitë e kufizuara, nëse ka, varfërinë apo rrezikun e riviktimizimit, vlerësohet se a duhen marrë masa për ndihmë të veçantë, me qëllim që fëmija të dëshmojë ose të marrë pjesë në procesin gjyqësor, këto masa sigurohen falas.

Neni 123**Ekzaminimet mjekësore dhe marrja e mostrave nga trupi**

1. Fëmija viktimë apo dëshmitar i nënshtrohet ekzaminimit mjekësor ose marrjes së një mostre nga trupi, vetëm nëse përmbushen kushtet e mëposhtme, gjykata lëshon një autorizim me shkrim për ekzaminimin mjekësor ose marrjen e ekzaminimeve nga trupi vetëm nëse ekzistojnë arsye të bazuara për të besuar se ekzaminimi ose marrja e një mostre nga trupi është i nevojshëm:

1.1. prindërit, kujdestari ose personi mbështetës i tij janë të pranishëm;

1.2. pas dëgjimit të fëmijës dhe dhënies së pëlqimit nga prindërit.

2. Nëse, në çdo etapë të fazës hetimore, ekziston një dyshim për sa i takon shëndetit të fëmijës viktimë ose dëshmitar, përfshirë shëndetin mendor të fëmijës, autoritetet kompetente që kryejnë procedurat, sigurojnë që fëmijës t'i bëhet një ekzaminim i përgjithshëm mjekësor nga një mjek sa më shpejt që të jetë e mundur.

3. Pas këtij ekzaminimi mjekësor, autoriteti kompetent që kryen procedurat, bën të gjitha përpjekjet, me qëllim që fëmija të marrë trajtimin që rekomandohet nga mjeku, përfshirë dhe shtrimin në spital nëse është i nevojshëm.

Neni 124**Personi mbështetës nga Qendra për punë sociale**

1. Që nga fillimi i fazës hetimore dhe gjatë gjithë procesit gjyqësor, fëmijët viktimë apo dëshmitarë mbështeten nga një person që është trajnuar dhe ka aftësi profesionale për të komunikuar me fëmijët e moshave dhe formimeve të ndryshme dhe për t'u ardhur në ndihmë atyre me qëllim parandalimin e rrezikut të ushtrimit të dhunës, riviktimizimit.

2. Personi mbështetës caktohet nga gjyqtari kompetent. Përpara caktimit të tij, gjyqtari kompetent këshillohet me fëmijën dhe prindërit ose kujdestarin e tij, duke kërkuar edhe mendimin e fëmijës lidhur me gjininë e personit mbështetës që do të caktohet.

3. Personit mbështetës i jepet kohë e mjaftueshme për t'u njohur me fëmijën përpara se të bëhet intervista e parë.

4. Kur fton fëmijën në një intervistë, hetuesi informon personin mbështetës të fëmijës për kohën dhe vendin ku do të zhvillohet intervista.

5. Çdo intervistë e fëmijës viktimë apo dëshmitar, që kryhet në kuadrin e procesit gjyqësor, bëhet në prani të personit mbështetës.

6. Vazhdimësia e marrëdhënieve mes fëmijës dhe personit mbështetës sigurohet për atë sa është e mundur, gjatë gjithë procesit gjyqësor.

7. Gjyqtari kompetent, që caktoi personin mbështetës, monitoron punën e personit mbështetës dhe e ndihmon atë, sipas rastit. Nëse personi mbështetës nuk i kryen detyrat dhe funksionet e tij në përputhje me këtë kapitull, gjykata cakton një person mbështetës zëvendësues pas këshillimit me fëmijën.

Neni 125

Roli i personit mbështetës

1. Personi mbështetës, ndër të tjera:

1.1. i ofron fëmijës mbështetje të përgjegjshme emocionale;

1.2. i ofron fëmijës asistencë, në një mënyrë të përshtatshme për fëmijën, gjatë gjithë procesit gjyqësor. Kjo asistencë mund të përfshijë masat për zbutjen e pasojave negative të veprës penale të fëmijës, masat për t'i ardhur në ndihmë fëmijës që të vazhdojë jetën e tij të përditshme, si dhe masat për t'i ardhur në ndihmë fëmijës që të përballojë çështjet administrative, që lindin nga rrethanat e çështjes;

1.3. jep këshilla nëse terapia apo këshillimi është i nevojshëm;

1.4. lidhet dhe komunikon me prindërit ose kujdestarin, familjen, miqtë dhe përfaqësuesi i autorizuar, sipas rastit;

1.5. e informon fëmijën për përbërjen e ekipit hetimor apo të gjykatës, si dhe për të gjitha çështjet e tjera që parashikohen në këtë kapitull;

1.6. duke koordinuar me përfaqësuesin e autorizuar që përfaqëson fëmijën ose në mungesë të këtij përfaqësuesi i autorizuar, diskuton me gjykatën, fëmijën dhe prindërit ose kujdestarin e tij lidhur me alternativat e ndryshme për dhënien e dëshmisë, si, për shembull, kur vihen në dispozicion, regjistrimi me video dhe mjete të tjera për të mbrojtur interesin më të lartë të fëmijës;

1.7. duke koordinuar me avokatin që përfaqëson fëmijën ose në mungesë të këtij avokati, diskuton me policinë, prokurorin dhe gjykatën nëse është e këshillueshme që të lëshohet urdhër për masat mbrojtëse;

1.8. kërkon lëshimin e urdhrit për masat mbrojtëse, sipas rastit;

1.9. kërkon masa për asistencë të veçantë nëse rrethanat e fëmijës i justifikojnë ato.

Neni 126

Ekzaminimi për zotësinë

1. Ekzaminimi për zotësinë e fëmijës mund të kryhet vetëm nëse gjyqtari kompetent vlerëson se ka arsye bindëse për ta bërë këtë. Arsyet për marrjen e këtij vendimi regjistrohen në gjykatë. Gjatë marrjes së vendimit nëse duhet bërë ose jo ekzaminimi për zotësinë, konsiderata kryesore është interesi më i lartë i fëmijës.

2. Ekzaminimi për zotësinë synon të përcaktojë nëse fëmija është i zoti ose jo për të kuptuar pyetjet që i drejtohen atij në një gjuhë që është e kuptueshme për të, si dhe rëndësinë që të thuhet e vërteta. Vetëm moshë e fëmijës nuk është arsye bindëse për të kërkuar ekzaminimin për zotësinë.

3. Gjyqtari kompetent mund të caktojë një psikolog ose ekspert relevant për qëllimin e ekzaminimit

të zotësisë së fëmijës. Përveç ekspertit, personat e tjerë që mund të jenë të pranishëm gjatë ekzaminimit për zotësinë janë:

3.1.gjyqtari kompetent;

3.2.prokurori i shtetit për të mitur;

3.3. përfaqësuesi i autorizuar;

3.4.personi mbështetës;

3.5 çdo person tjetër, përfshirë prindërit ose kujdestarin e fëmijës apo kujdestarin për qëllim gjykimi, prania e të cilëve, sipas vlerësimit të gjyqtarit kompetent, është e nevojshme për mirëqenien e fëmijës.

4. Nëse gjyqtari kompetent vlerëson që ekzaminimi për zotësinë e fëmijës mund të kryhet edhe pa ekspertin prezencë e të cilit nuk mund të sigurohet, gjyqtari kompetent mund të vazhdojë me vlerësimin e zotësisë në bazë të pyetjeve të paraqitura nga prokurori dhe avokati mbrojtës.

5. Pyetjet drejtohen në një mënyrë që është e përshtatshme për fëmijën duke marrë parasysh moshën dhe nivelin e zhvillimit të tij, dhe ato nuk lidhen me çështje që përfshihen në gjykim. Me anë të këtyre pyetjeve synohet të përcaktohet aftësia e fëmijës për të kuptuar pyetjet e thjeshta dhe për t'iu përgjigjur atyre me vërtetësi.

6. Urdhri për ekzaminimet psikologjike ose psikiatrike për të vlerësuar zotësinë e fëmijës nuk lëshohet nëse nuk ka arsye bindëse për t'i bërë ato.

7. Ekzaminimi për zotësinë nuk përsëritet.

Neni 127

Ambientet e pritjes

1. Gjykata siguron që fëmijët viktimë apo dëshmitarë të kenë mundësi të presin në ambiente të posaçme pritjeje, të mobiluara në një mënyrë të përshtatshme dhe miqësore për fëmijët, përfshirë lehtësirat për personat me nevoja të veçanta.

2. Ambientet e pritjes, që përdoren nga fëmijët viktimë apo dëshmitarë, nuk janë të dukshme ose të lejueshme për personat e akuzuar për kryerjen e një veprë penale.

3. Kur është e mundur, ambientet e pritjes që përdoren nga fëmijët viktimë apo dëshmitarë, duhet të jenë të ndara nga ambienti i pritjes të caktuar për dëshmitarët në moshë madhore.

4. Gjyqtari kompetent, sipas rastit, mund të urdhërojë që fëmija viktimë apo dëshmitar, të presë në një vend larg sallës së gjyqit dhe ta ftojë fëmijën për t'u paraqitur kur është e nevojshme.

5. Gjyqtari kompetent i jep përparësi dëgjimit të dëshmisë së fëmijëve viktimë apo dëshmitarë, me qëllim shkurtimin e kohës së pritjes gjatë paraqitjes në gjykatë.

Neni 128**Mbështetja emocionale për fëmijët viktimë dhe dëshmitarë**

1. Përveç prindërve, kujdestarit dhe përfaqësuesit të autorizuar ose personit tjetër të përshtatshëm, që caktohet për të ofruar asistencë, gjyqtari kompetent lejon që personi mbështetës ta shoqërojë fëmijën viktimë apo dëshmitar gjatë gjithë kohës që ai merr pjesë në procedurat gjyqësore, me qëllim reduktimin e ankthit apo stresit.
2. Gjyqtari kompetent informon personin mbështetës se ai, si dhe vetë fëmija, mund t'i kërkojnë gjykatës pushim kur fëmija ka nevojë për të.
3. Gjyqtari kompetent mund të urdhërojë largimin e prindërve ose kujdestarit të fëmijës nga seanca vetëm kur kjo gjë është në interesin më të lartë të fëmijës.

Neni 129**Pajisjet në sallën e gjyqit**

1. Gjyqtari kompetent siguron që në sallën e gjyqit të bëhen rregullimet e përshtatshme për fëmijët viktimë apo dëshmitarë, si, për shembull, por pa u kufizuar vetëm në to, përdorimi i karrigeve me ndenjësë të ngritura dhe asistencë ndaj fëmijëve me aftësi të kufizuara.
2. Plani i sallës së gjyqit siguron se, për aq sa është e mundur, fëmija të ketë mundësi të ulet pranë prindërve, kujdestarit, personit mbështetës ose përfaqësuesi i autorizuar i tij, gjatë gjithë procedurave.

Neni 130**Pyetja nga pala kundërshtare**

Sipas rastit dhe duke marrë në konsideratë të drejtat e kryesit, gjyqtari kompetent nuk lejon pyetjen e fëmijës viktimë apo dëshmitar nga kryesi. Kjo pyetje nga pala kundërshtare mund të ndërmerret nga përfaqësuesi i autorizuar përmes gjyqtarit për të mitur, i cili ka detyrën të parandalojë drejtimin e ndonjë pyetjeje që mund ta ekspozojë fëmijën ndaj kanosjes, vështirësisë apo ankthit të panevojshëm.

Neni 131**Masat për të mbrojtur jetën private dhe mirëqenien e fëmijëve viktimë dhe dëshmitarë**

1. Me kërkesën e fëmijës viktimë apo dëshmitar, të prindërve, kujdestarit, përfaqësuesit të autorizuar, personit mbështetës të tij, të caktuar për të ofruar asistencë ose bazuar në kërkesën e vetë institucionit, gjyqtari kompetent, duke marrë në konsideratë interesin më të lartë të fëmijës, mund të urdhërojë një ose më shumë nga masat e mëposhtme për të mbrojtur jetën private dhe mirëqenien fizike:

1.1. të fshihet nga arkivi çdo emër, adresë, vend pune, profesion apo çdo informacion tjetër, që mund të përdoret për të identifikuar fëmijën;

1.2. të ndalohet përfaqësuesi i autorizuar që të zbulojë identitetin e fëmijës apo të bëjë publik ndonjë material ose informacion që prirë të çojë drejt identifikimit të fëmijës;

1.3. të urdhërojë mospublikimin e dokumenteve që identifikojnë fëmijën, deri në kohën që gjyqtari kompetent mund ta vlerësojë të përshtatshme;

1.4. të caktojë një pseudonim ose një numër për fëmijën, në rastet kur emri i plotë dhe datëlindja e fëmijës i tregohen të akuzuarit brenda një periudhe kohe të arsyeshme për të përgatitur mbrojtjen e tij;

1.5. të bëjë përpjekje për të fshehur tiparet apo përshkrimin fizik të fëmijës që jep dëshmi, ose për të parandaluar ankthin ose dëmin për fëmijën, përfshirë dhënien e dëshmisë;

1.6. prapa një xhami të patejdukshëm;

1.7. duke përdorur pajisje që ndryshojnë figurën ose zërin;

1.8. përmes pyetjes në një vend tjetër, që transmetohet njëkohësisht në sallën e gjyqit, me anë të monitorit me qark të mbyllur;

1.9. me anë të pyetjes së regjistruar në videokasetë të fëmijës dëshmitar, përpara seancës dëgjimore, në rastet kur përfaqësuesi i autorizuar i kryesit merr pjesë në pyetje dhe atij i jepet mundësia që ta pyesë fëmijën viktimë apo dëshmitar;

1.10. me anë të një eksperti të kualifikuar dhe të përshtatshëm, si, për shembull, por jo duke u kufizuar vetëm tek ai, një përkthyes për fëmijët me çrregullime të dëgjimit, shikimit dhe të folurit ose aftësi të tjera të kufizuara;

1.11. të mbahen seanca të mbyllura;

1.12. të urdhërohet largimi i përkohshëm i kryesit nga salla e gjyqit nëse fëmija nuk pranon të japë dëshmi në prani të të akuzuarit, apo nëse rrethanat tregojnë se fëmija mund të frenohet që të thotë të vërtetën në prani të atij personi. Në këto raste, avokati mbrojtës qëndron në sallën e gjyqit dhe pyet, dhe kështu garantohet e drejta e të akuzuarit për ballafaqim;

1.13. të lejohen pushime gjatë kohës që fëmija jep dëshmi;

1.14. të caktohen seancat në ato orë të ditës që janë të përshtatshme për moshën dhe pjekurinë e fëmijës;

1.15. të merret çdo masë tjetër që gjykata mund ta vlerësojë të nevojshme, përfshirë, sipas rastit, ruajtjen e fshehtësisë dhe marrjen në konsideratë të interesit më të lartë të fëmijës dhe të të drejtave të të akuzuarit.

Neni 132

E drejta për kthim dhe kompensim

1. Gjyqtari kompetent e informon fëmijën viktimë apo dëshmitarin, prindërit, kujdestarin dhe përfaqësuesin e autorizuar të tij për procedurat për të kërkuar kompensim.

2. Pas dënimit të kryesit dhe përveç ndonjë mase tjetër që është marrë kundër tij, gjyqtari kompetent, me kërkesën e prokurorit, viktimës, prindërve ose kujdestarit të tij, apo përfaqësuesit të autorizuar të viktimës, ose bazuar në kërkesën e vetë institucionit, mund të urdhërojë që kryesi i veprës penale të bëjë kthimin ose kompensimin për fëmijën, sa më poshtë:

2.1. në rastin e dëmtimit, humbjes ose shkatërrimit të pasurisë së fëmijës viktimë, si rezultat i kryerjes së veprës penale, ose arrestimit apo përpjekjes për të arrestuar kryesin e veprës penale, gjykata mund të urdhërojë autorin e veprës penale që t'i paguajë fëmijës ose përfaqësuesit të tij ligjor, vlerën e zëvendësimit të pasurisë në rast se ajo nuk mund të kthehet e plotë;

2.2. në rastin e dëmit fizik ose psikologjik ndaj fëmijës, si rezultat i kryerjes së veprës penale, ose arrestimit apo përpjekjes për të arrestuar kryesin e veprës penale, gjyqtari kompetent mund të urdhërojë kryesin e veprës penale që ta kompensojë financiarisht fëmijën për të gjitha dëmet e shkaktuara si rezultat i krimit, përfshirë shpenzimet lidhur me riintegrimin social dhe arsimor, trajtimin mjekësor, kujdesin për shëndetin mendor dhe shërbimet ligjore;

2.3. në rastin e dëmit fizik ose kërcënimit për dëm fizik ndaj fëmijës, që ka qenë pjesëtar i familjes së kryesit të veprës penale në kohën përkatëse, gjyqtari kompetent mund të urdhërojë kryesin e veprës penale që t'i paguajë fëmijës kompensim për shpenzimet e bëra si rezultat i largimit nga familja e tij.

Neni 133

Informacioni për rezultatin përfundimtar të gjyqit

1. Gjyqtari kompetent e informon fëmijën, prindërit ose kujdestarin e tij dhe personin mbështetës për rezultatin përfundimtar të gjyqit.

2. Gjyqtari kompetent e fton personin mbështetës që t'i ofrojë mbështetje emocionale fëmijës, që ta ndihmojë atë ta pranojë rezultatin përfundimtar të gjyqit, nëse është e nevojshme.

Neni 134

Roli i personit mbështetës pas përfundimit të procedurave gjyqësore

1. Menjëherë pas përfundimit të procedurave gjyqësore, personi mbështetës lidhet me organizatat ose profesionistët e përshtatshëm, për të siguruar që fëmijës viktimë apo dëshmitar t'i ofrohet këshillim ose trajtim i mëtijshëm, nëse është e nevojshme.

2. Në rastin se fëmija viktimë apo dëshmitar duhet të riatdhesohet, personi mbështetës lidhet me autoritetet kompetente, përfshirë konsullatat, me qëllim që të sigurojë zbatimin në mënyrë korrekte të dispozitave përkatëse kombëtare dhe ndërkombëtare, që rregullojnë riatdhesimin e fëmijëve dhe të asistojë fëmijën gjatë përgatitjeve për riatdhesim.

PJESA E GJASHTË
DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 135

Dispozitat e veçanta për llogaritjen e afateve

Nëse në ditën e hyrjes në fuqi të këtij Kodi rrjedh ndonjë afat, afati i tillë do të llogaritet në pajtim me këtë Kod, përveç nëse sipas dispozitave më të hershme afati ka qenë më i gjatë.

Neni 136

Zbatimi i dispozitave të Kodit më të hershëm në fuqi

Nëse deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij Kodi është paraqitur propozim për shqiptimin e masës dhe dënimit sipas dispozitave të Kodit Nr. 03/L-193 të Drejtësisë për të Mitur ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës" nr.78/20.08.2010) procedura do të përfundojë në pajtim me ato dispozita.

Neni 137

Ekzekutimi

1. Masat e shqiptuara të diversitetit dhe edukuese dhe vendimet e formës së prerë me të cilat është shqiptuar dënimi, e të cilat janë bërë të formës së prerë para hyrjes në fuqi të këtij Kodi, do të zbatohen në pajtim me dispozitat e Kodit Nr.03/L-193 të Drejtësisë për të Mitur ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës" nr.78/20.08.2010).

2. Ekzekutimi i masave të diversitetit dhe edukuese si dhe të sanksioneve penale të cilat i ka filluar para hyrjes në fuqitë e këtij Kodi në pajtim me dispozitat e Kodit Nr. 03/L-193 të Drejtësisë për të Mitur ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës" nr.78/20.08.2010), do të vazhdojë në pajtim me ato dispozita.

Neni 138

Procedurat e filluara

1. Procedurat e filluara para hyrjes në fuqi të këtij Kodi do kryhen sipas dispozitave të Kodit Nr.03/L-193 të Drejtësisë për të Mitur ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës" , nr.78/20.08.2010).

2. Nëse në procedurat nga paragrafi 1. i këtij neni pas hyrjes në fuqi të këtij Kodi aktgjykimi, përkatësisht aktvendimi me të cilin përfundohet procedura është anuluar dhe është kthyer në rigjykim, procedura e sërishme do të zbatohet sipas dispozitave të këtij Kodi.

Neni 139

Nxjerrja e akteve nënligjore

Aktet nënligjore të parapara me këtë Kod do të nxjerren në afat prej një (1) viti nga data e hyrjes në fuqi të Kodit.

Neni 140

Pushim i vlefshmërisë së Kodit ezistues

Me hyrjen në fuqi të këtij Kodi pushon të vlej Kodi nr.03/L-193 i Drejtësisë për të Mitur ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, nr. 78/ 20.08.2010").

Neni 141

Hyrja në fuqi dhe fillimi i zbatimit të Kodit

Ky Kod hyn në fuqi pesëmbëdhjetë (15) ditë pas publikimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, ndërsa fillon të zbatohet gjashtë (6) muaj nga dita e hyrjes në fuqi.

Kodi Nr. 06/L-006

14 shtator 2018

Shpallur me dekretin Nr. DL-038-2018, datë 04.10.2018 nga Presidenti i Republikës së Kosovës Hashim Thaçi